

Pest, január 24-én 1869.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk: Egy négyes hasábjátott petit sor vagy annak helye egyszeri igtatásnál 10 krba, háromszori vagy többszöri igtatásnál csak 7 krba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelk Alajos, Wollzeile No. 22. és Haasenstein és Vogler Wollzeile No. 9. — Bélyeg-díj külön minden igtatás után 30 krajczár.

Kerkapoly Károly.

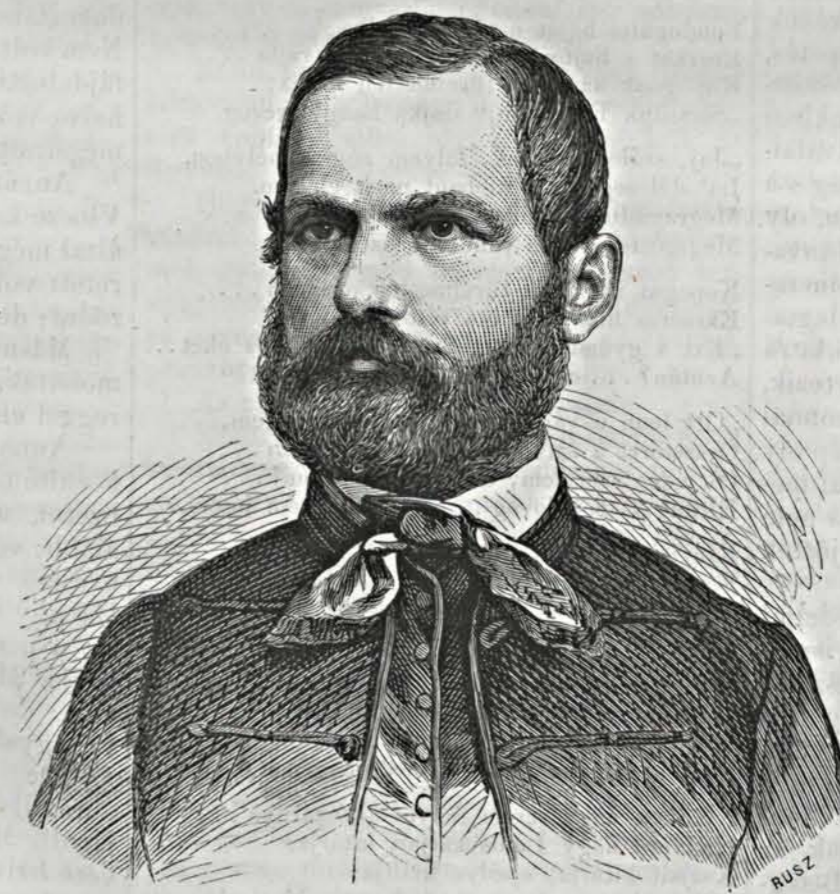
A honvédelem szervezése, melynek gyors keresztülvitelét s nemzeti alapokra helyezését, pártkülönbség nélkül minden hazafi forrón ohajtja, oly mélyenható jelentőségű s egyszersmind kiváló érdekességű is, hogy kedves szövegétől véltünk tenni a „V. Ujság” t. olvasóinak, ha közülük azon férfiu arczképét s rövid életrajzát, kinek szervezésben, azon állásnál fogva, melyet a Felső számára kijelölt, kiváló szerep jutott.

E férfiu Kerkapoly Károly, a honvédelmi miniszteriumhoz legközelebb kinevezett államtitkár.

Kerkapoly 1824-ben május 15-kén Veszprémmegye Szent-Gál községében született, közbevalóságban álló birtokos szülétkől. Elemi oktatást születés-helyén nyert, majd 1834-ben szülei Párára, az ottani reform. főiskolába vitték, hol a gymnasiumi tanfolyamot végezte s később a jogot is hallgatta. Az 1844-ki pozsonyi országgyűlés az ottani jogakademiára vonzá; de csakhamar súlyos betegség folytán kénytelen volt elhagyni az akadémiát; visszatért tehát a szülei házhoz s utolsó évi jogi tanulmányait honn fejezte be, s a vizsgákat magántanulóként Párára tette le. Jogi tanulmányainak elvégezte után egy ideig Barcza Sándor, akkor zalamegyei főügyész, jelenleg első alispán oldala mellett joggyakornokoskodott, hol először nyílt alkalma Zala s az ország nagy fiát Deák Ferenczet is megismerhetni; 1846-ban ügyvédi oklevelet nyert s még ez évben Zalamegye tiszteletbeli alügyészsévé neveztetett ki. Mindenesetre oly kitüntetés egy ifjura, mely keveseket engedett volna megválni a megyei élet csábító kilátásaitól!

De ő másként gondolkozott. — Előbb anyagot, ismereteket akart gyűjteni, s csak azután jellenni meg a politikai élet küzdőmunkáján. Kisebb körre szorítottok s a világi zajától távol eső életpályát keresett hát, hol a köznek használni, de egyszersmind önma-

gát is képeznie lehessen. Meg is találta; mert nemsokára alügyészsé lett kineveztetése után, a dunántúli reform. egyházkerület pápai főiskolájába a bölcsészet rendes tanárául hivta meg. Mielőtt azonban rendes tanácskét elfoglalta volna, 1847. tavaszán meglátogatta a hallei egyetemet, hola következő év tavaszáig maradt. Ekkor az egész Európát mozgásba hozott s a hazában is nagy mérvre emelkedett mozgalmak hírére ő is visszatért, s egy ideig Pápa n a váltótervény-széki ülönkké kinevezett Zádort helyettesíté, — később pedig, midőn a szabadságharc

KERKAPOLY KÁROLY.

megkezdődött, mint nemzetőr a Dráva mellett tett szolgálatot. — A függetlenségi harc szerencsétlen kimenetele után, megnyilván újra az iskolai előadások, pápai rendes tanácskét foglalá el s egész 1865-ig, mint a bölcsészet rendes, nyilvános tanára működött.

Az absolutismus szomorú napjai alatt visszavonulva, egészen a tudományok s tanszékének élt. Tanult s tanított. E sorok írója is szerencsés volt tanítványai közt lenni; s meg van győződve, hogy Kerkapoly hallgatóinak mindenike, vele együtt mindig élénk lelki gyönyörrel emlékszik vissza a derék tanár erőteljes, tömör, eszmedús előadásaira. Az elvont bölcselmi eszmék az ő előadásában kézzelfogható alakzatokká domborultak, melyek szemléte az ésszt erősíté s a kedélyt az igaz eszméjeért lelkesülni tanítá.

Az irodalom terén, nem emlitve ifjusági kísérleteit, iskolai dolgozatait, s egy gazdasági pályamunkáját, melylyel 300 ezüst huszas díjt nyert, melölve egyéb apróbb dolgozatait is, 1859-ben lépett fel nyomatékossáiban, észtanilag előadott „Világtörténelm”-nek első kötetével, melyet a tudományos világ nagy figyelemmel fogadott, a magyar akadémia pedig azzal üdvözölt, hogy szerzőjét még azon évben levelező tagjává választotta meg. Akadémiai székét: „A világtörténelem s az emberiség faj-különbségei” című nagy hatású értekezéssel foglalta el.

Ez időtájban (1859.) adattott ki a prot. egyházi autonómiát megsemmisítéssel fenyegetett császári patens. A hatalom a protestansok féltékenyen őrzött autonómiáját nem nyílt erőszakkal, hanem a csábígéretek lépveszcsójével próbálta kézre keríteni; s a veszély annál nagyobb volt, mert akadtak többen, kik a tal lenceéért hajlandók lettek volna ősi örökségüket cöcközára vetni. E válságos pillanatban Kerkapoly felben hagyta „Világtörténelm” második kötetének sajtó alá rendezését, s a prot. egyházalkotmány lényegének kifejtése s megismeretése végett „Protestans Egyházalkotmány” cím alatt nagybecsű művet írt, mely akkor az eltántorodottak megtérítésére igen sokat tett, s jelenleg is mint forrásmű használható.

SCNEEBERGI NOVENY-ALLOP mell- s tüdőbetegek számára.

továbbá: rekedtség, nátház, ingerköhögés, mellszorongás, elnyálkásodás, torokgyulladások s nehéz légzés ellen, — mindenkor friss minőségben kapható: PESTEN: Török József gyógyszerész úrnál a király-utczában, — dr. Wagner D. gyógyszerésznél a váci-utczán, — Thalmayer A. és tarsa, — Oszetszky F., — Schirk J., — és Gerhardt A. úrnál.

- BUDÁN: Schwarzmeyer J. gyógyszerész úrnál. Aradon: Probst F. J. Aszódon: Sperlagh J. gy. Baján: Klenautz J. Brassóban: Gyertyánfy. Fabick és Jekelius gysz. Battonyán: Bignio K. Belgrádon: Nicolacovic test. Besztercen: Dietrich és Fleischer. Bonyhádon: Kramolin J. gy. Brassóban: Fabick Ed. Csakortnyán: Kárász A. Csánon: Borsay F. gysz. Debreczenben: Göldi N. gy. Décsen: Krömer S. Dettán: Braunmüller J. gy. Deveserben: Hoffmann B. Eszeken: Kaviolyé gysz. Eperjesen: Zsembery Ign. Érsekújvár: Conlechner Ign. Egerben: Wessely gysz. Eszéken: Thürner fiai és Dessáthy gysz. Győrött: Brunner F. Gyulán: Lukács gysz. Hatzfeld: Hagelschmidt V. Hatzegden: Mátész B. gysz. Ipolyhádon: Mikulási T. Janosházán: Kuna gysz. Jolsván: Maletér gysz. Kaposvárt: Schröder J. gy. Kőszegen: Strehle gysz. Károlyvárt: Benich J. Kis-Martonban: Kollolányi gysz. és Spatay E. Kassán: Eschwig E. Késmárk: Genersich C. és A. Keeskeméten: Papp M. Karansebesen: Weber A. gy. Károlyfehérvárt: Fischer Ed. gysz. Kolozsvárt: Megay M. C. Kőrmöczön: Draskóczy gy. Károlyfehérvár: Fischer E. Kubiuban: Stojanovic. Kun-Sz.: Miklos Stois A. Lugoson: Arnold J. Mediason: Breiner K. Mosonban: Pranter J. gysz. Miskolczon: Spuller J. Mohács: Pyker Gyula gy. Marosvásárhely: Jeney gy. Munkácsen: Gröttler L. Mohácsen: Kögel D. Nagybányán: Horacek J. Nezsderben: Fuchs J. Nyitra: dr. Lang E. Nyiregyháza: Hönisch Ede gysz. Nagy-Becskeken: Nedelkovic és Haidegger. Nagy-Kanizsán: Welisch és Lovack gysz. Nagy-Károly: Schöberl C. Nagykirinda: Komka A. J. Nagyváradon: Janky A. Nagyszombatban: Pantoschek R. gysz. Orosházán: Vangyel M. Pancsován: Graff gysz. Pécsen: Kunz Nándor. Pösegén: Balogh gysz. Putnokon: Szepessy gysz. Pozsonyban: Schneebeger és Dussil gysz. Rosnyon: Pösch J. gysz. Rimaszombat: Hamalárgy. Ruman: Mlatinovic S. Hétkáson: Boroni K. gysz. Szászváros: Sándor R. gy. Szabadkán: Hofbauer L. gy.

Egy üveg ára 1 forint 26 krajczár. 297 (4-6)

Ugyanezen bizományos uraknál kapható:

- Legjobbféle Dorsch-májolaj, valódi gyógyszer. Lobry és Parton-tól Utrechtben, a skrofulák s bőrkütegek sat. gyógyítására. Egy üveg ára 1 ft. Stíriai Stub-havasi-növény-nedv mell- s tüdőbetegek számára. Egy üveg ára 87 kr.

Die „Zeitschrift für gerichtliche Medicin, öffentliche Gesundheitspflege und Medicinal-Gesetzgebung“ bringt in Nr. 48 vom 27. November 1866 über „Schneebergs Kräuter-Allop“ Folgendes: „Der aus Alperkräutern bereitete „Schneebergs Kräuter-Allop“ des Herrn Apothekers Bittner in Glognitz, und Franz Wilhelm, Apotheker in Neunkirchen, ist bei allen catarrhalischen und entzündlichen Krankheiten der Respirations-Organen ein vorzügliches Unterstützungsmittel. Er mildert besser als alle anderen Syruparten jeden Reiz im Kehlkopf und wird bei acuter und chronischer Heiserkeit, bei empfindlichen Affectionen der Schlingwerkzeuge, b. im Lungen-Katarrh, dem Keuchstuen u. s. w. wegen seiner vorzüglichen einhüllenden, besänftigenden und reizmildernden Eigenschaften mit günstigem Resultate angewendet.“ Főraktár: BITTNER GYULA gyógyszerésznél Glognitzban.

Advertisement for 'ruha-tára' (clothing store) located at Dorottya-utczában 6 Wurm-udvar 1-ső em. 6. It lists various clothing items and prices, such as 'Ösi felöltöny 10-35 ft.', 'Téli öltöny 18-60 ft.', and 'Ösi jaknet 10-25 ft.'. It also mentions 'Ajánlja düstartalmu választékban bel- és külföldi szövetekből legújabb szabás szerint csinosan és szilárdul készített ruháit'.

KOHN PHILIPPE

(Patek, Philippe és tarsa genfi óráskó tanítványának jóbiru)

ÓRA-RAKTÁRA PESTEN.

Dorottya-utca 2. sz. a., a „magyar király”-hoz czimzett szállodával szemközt,

ajánlja legkifináltabb, jó és olcsó órákkal gazdagon ellátott raktárát. 2 évi jótállás mellett az alább következő árjegyzék szerint.

Table listing various watch models and their prices. Examples include 'Ezüst henger-órák 4 rubinra 10-11 forint', 'arany-foglalvánnyal, rugóra 12-18', 'hölgyek számára 14-15', '8 rubinra 14-15', 'kettős fődéllel 15-16', 'kristály-üveggel 15-16', 'horgony-órák 15 rubinra 16-18', 'kettős fődéllel 18, 20, 22', 'angol horgony-órák kristály-üveggel 19, 22, 26', 'horgony tábori órák kettős fődéllel 22, 24', 'valódi remontoir órák (kengyelénél felhuzandó) 28-30', 'ugyanazok kettős fődéllel 35-38', 'Arany henger-órák (3 sz.) 8 rubinra 30-32', 'arany-köpennyel 34-36', 'órák hölgyek számára 4-8 rubinra 25-28', 'hölgyeknek, zománc és gyémánttal 40-45', 'kristály-üveggel 42-45', 'ugyanazok kettős fődéllel 8 rubinra 40-45', 'zománc és gyémánttal 55-57', 'horgony-órák 15 rubinra 36-40', 'ugyanazok, finom arany-köpennyel 45-50', 'horgony-órák kettős fődéllel 55-58', 'ugyanazok arany köpennyel 65, 70, 80, 90, 96', 'kristály-üveg s arany köpennyel 60-75', 'horgony-órák hölgyeknek 36-40', 'ugyanazok kristály-üveggel 50-55', 'horgony-órák hölgyeknek kettős fődéllel 70, 80, 90, 100', 'remontoir-órák 110, 120, 130, 150, 160', 'ugyanazok kettős fődéllel 16, 20, 22, 24', 'Inga-órák, hetenkinti felhuzásra 39-42', 'óra és félóránkénti ütőre 48, 50, 55', 'óra és negyedóránkénti ütőre 30-32', 'Havi regulátorok (munkás órák) a kergyelnél balra felhuzva, lapos üveggel 14 ft. Monte-Proletaire órával 6 forint.', 'Ezüst lánczó 4 ft. 50 kr., 5, 6, 6 ft. 50 kr., 7 ftig. Legfinomabbak francia modoru 8, 8 ft. 50 kr., 9, 10, 10 ftig. Hosszu nyaklánczok 7, 8 ft. 50 kr., 9, 10, 15 ftig.

Vidéki megbízások az illeték befizetése vagy utánvétel mellett, legpontosabban teljesítenek. Órák cserében is elküldetnek. Inga-órák csomagolásért 1 ft. 50 kr. számítatik. 314 (10-1-)

Javítások, onalkotta eszközök és gépek segítségével 6 évi, Genf, Brassel és Paris legjobbhírű órágyáraiban szerzett tapasztalatok alapján két évi jótállás mellett, a legjobban végeztenek és olcsón számítatnak. Órák, melyek nem tetszenek, kicseréltetnek. — Emelintendő, hogy Pesten való tartózkodásom rövid ideje alatt is már jóhírnek örvendek, mit a folyton újuló megbízások bizonyítanak. Mint eddig, úgy ezután is oda fogok törekedni, hogy javításokat legjobban végezhessek és csak jól szabályozott órákat adjak el; azért szives pártfogásért esd tisztelettel Kohn Philippe, órágyáros, Dorottya-utca 2. sz.

Előfizetési felhívás

Gazdászati Közlöny (1869)

eddig „Falusi Gazda” czimű időszakos lap 9. évi folyamára.

Kiadó-tulajdonos: Heckenast Gusztáv. Felelős szerkesztő: Wagner László, a m. k. Józsefmegyei tanár stb.

A „Gazdászati Közlöny” megjelenik negyedréti 5 lnyvi havi füzetekben számos képpel, minden hó 15-én. A gazdaközönséget érdeklő hírtetéseknek lapunkban külön rovatot nyitandunk.

Előfizetési ár:

Table showing subscription rates: 'Egészévre 6 ft. — kr.', 'Félévre 3 —', 'Negyedévre 1 50'.

Az előfizetési pénzeket a „Gazdászati Közlöny” kiadó-hivatalának (Pesten, egyetem-utca 4-ik szám a.), a lap szellemi részét érdeklő közlemények és levelezéseket pedig a „Gazdászati Közlöny” szerkesztőségéhez (Pesten, hálvány-utca 18-ik szám a.) kérjük beküldeni.

A „Gazdászati Közlöny” kiadó-hivatala

(Pesten, egyetem-utca 4-ik szám alatt). Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott sajtó nyomdájában Pesten 1869 (egyetem-utca 4-dik szám alatt).

Ezután bölcsészeti művei rendezéséhez fogott (1863.), melyek az általa előadott tudományok tankönyvei alakjában, mint szépirodalom, politika, erkölcstan, vallásbölcsészet stb., nagyobbára kéziratban készen állnak, s melyekből eddig az „Ismeretlen” és „Gondolatlan” jelent meg. Legközelebbről pedig publicistikai dolgozatai kiadását vette észbe.

Politikai szereplése voltaképpen az 1867-es országgyűléssel kezdődik, bár már előbb a patens-viták alatt is magára vonta az irányban a közfigyelmet; s Veszprém megye egyik kerülete már a 61-iki országgyűlési választások alatt fölléptette, súlyos szembaja miatt azonban kénytelen volt visszalépni; s csak 1865-ben engedhetett az enyngi választó kerület polgárainak s fogadhatta el tőlük a nagy többséggel nyújtott megbízást.

A lefolyt országgyűlés alatti működése sokkal ismeretesebb, hogysem részleteznünk kellene. Egyike volt a Deák-párt legmunkásabb s leghatékosabb tagjainak. A nyilvános ülések alatt ritkán s csak akkor beszélt, ha valóban szükségét látta, — de ha szólt, alaposan a tárgyhöz, s a tárgyból merített érvekkel és kimerítőleg szólt. Beszédeiben éles logika s mély, bonczoló elme nyilatkozik. Tevékenységének fő tere azonban, a journalistika mellett, melyet többnyire névtelenül, számos alapos czikkel gazdagított: főleg az országgyűlési bizottsági működések keretén belül fejtett; itt fejtett ő ki bámulatra méltó szorgalmat, s itt ismertette meg törvényhozói képességét majd minden irányban. A számos törvényt közül, melyeket a lefolyt országgyűlés hozott, alig van egy-kettő, melynek kidolgozása s megvitatásában részt nem vett volna. S ezek között igen nagy előszeretettel tanulmányozta különösen az állam-házartartás, a népi jogok törvényjavaslat, a nemzetiségi egyenjóságáról, s a honvédelemről szóló törvényjavaslatokat.

Tevékenységét és sokoldalúságát méltányolván az országgyűlés, a különféle szakbizottságok legfontosabbjaiban helyet adott munkás tehetségeinek. Az első delegációban is a legnépszerűbb tagok egyikének ismertetett. S általában a meglepetés, midőn a hadügyi budgetet vizsgáló albizottság előadói tisztét, a hadügyi dolgokban azelőtt majdnem egészen járatlanul, elvállalván, néhány napi teljes visszavonultság s a tárgy tanulmányozásába mélyedés után, oly szakértelemmel, minden részletbe beavatottsággal s az egész ügy oly teljes ismeretével végezte előadói tisztét, mely a legtanultabb osztrák tábornokokat is bámulatra ragadta. Azon ritka emberek közé tartozik, kik bármit vállaljanak el, annak azonnal egész erővel neki adják magokat s ép oly éles elmével, mint kitartó szívósággal mélyednek el a kérdések szövevényeibe és nem nyugosznak, míg teljesen tisztába nem jöttek az egészszel.

Később a védrendszer és a honvédelmi törvényjavaslat tárgyalás alá kerülvén, ismét ő volt a szakbizottsági előadó. Zárbeszéde, mely a kérdést alaposan és kimerítőleg tárgyalta, utolsó fellépése volt az országgyűlésen. Már akkor gyöngyölgött, beszédeivel még inkább megerőltette magát — s azonnal súlyos betegségbe esett, melyből csak az országgyűlés végetével üdült föl. Betegségében még élénken foglalkozott a népoktatási s a nemzetiségi törvényjavaslatokkal, nagy lelki erővel küzdve le a súlyos testi fájdalmait.

Politikai tevékenysége, az országgyűlés szétoszlásával nem ért véget, sőt új teret nyert. Az országgyűlés befejeztével, a m. kir. egyetemen, az államtudományok tanárává nevezetett ki. E tényt épen akkor, midőn az egyetem felekezeti jellege vitatotték egyik

oldalról, örömmel üdvözölte a közvélemény, mely a kitünő protestáns tudost szívesen látta volna, legfőbb tanintézetünk jelességei közt. De székét ott ezáltal el sem foglalhatta, mert kevéssel utóbb a honvédelmi miniszterium államtitkárává nevezetett ki; az első eset talán, hogy katonai ügyek intézése kivételével a czopfos kriegerath kezéből; s hatalmas lépés azon újabb kori szabadelvű eszme testesítése felé: hogy a honvédelem s hadügy is mindinkább polgári jellemet nyerjen az elkülönülő káoszt-szellem helyett.

Legközelebbről az enyngi kerület választói ismét felkeresték, hogy a jövő országgyűlésen is képviselne őket. Biztosan remélhetjük, hogy a nemsokára összeülendő országgyűlés nem fogja e ritka tehetségű és munkásságú férfit sokoldalú tevékenységét nélkülözni. —f.

Szép bosnya királylány.

(Románca.)

Piros virágok közt lágy fűre borultam,
Mulatoztam lellem szép daliás multban,
Mulatot, álmotod piruló hajnalom,
Szerlem volt álma... Hadd mondja el dalom.

Szerelmes hős Lajos magyarok királya
A bosnya királynál menyasszonyát várja:
„Költsetek, hozzátok, hosszú már az álom,
Szerelmes ébredtet oly epedve váróm!”

Szép bosnya királylányt költik nyoszolyáján:
„Serkenj föl, serkenj föl, koszorús királylány!
Eljött vőlegényed, magyarok királya,
Szerelmes ébredtet oly epedve várja!”

Szép bosnya királylányt öltöztetik szépen,
Elmult tündér-álom zendül meg szívében,
Zeng a fűző emlék, reszket a szó ajkán:
„Megreped a szívem, jó nevelő dajkám!”

„Lelkem jó Erzsikém ej dehogy reped meg,
Mi búja van, a kit oly nagyon szeretnek?”
Szép Erzsike sutog... reszket a szó ajkán:
„Régi mese... hallodd? jó nevelő dajkám!”

„Sűrű rengetegben repültem lovonam,
Oh halálom lesz már a végtelen vadon;
Nekivadult lovon nem használ a kantár,
Tátongó örvénynek szelég rohant már.”

Fondogálja haját a nevelő dajka,
Reszket a hajfonat, reszket a kéz rajta...
Kopognak az ajtón türelmetlen kezek;
„Siessünk Erzsikém,” dajka hangja rezeg.

„Jaj, széles az árok, folyam zúg a mélyben,
Im' dőlözeg dalia robbant most életem,
Megragadta lovam' erős vas kezével,
Megigézte szívem tündéklő szemével.”

Kopogat az ajtón türelmetlen násznép...
Ékszeres főknál dajka tétováz meg:
„Ezt a gyémánt csattot, ezt a gyöngyös éket...
Azután?... ugy-e bár a lovag is égett?”

„Ott lenn a várkertben látogatott engem,
Összefort a szívünk édes szerelemben...
Oh édes szerelem, oh mulandó álom!...
Eltűnt a szép lovag... tán soha sem látom.”

Kinyitja az ajtót királylány dajkája,
Fényes násznép közé lép a halvány lányka,
Zeng a fűző emlék, reszket a szó ajkán:
„Megreped a szívem, jó nevelő dajkám!”

„Meghalok, meghalok, tudom, nemsokára,
Mégis, eltemet magyarok királya,
Mégis, eltemet, azután elfeled,
Mint a magyar lovag elfeledt engemet.”

Nyílik a nagy terem fényes ajtószárnya...
Hadverő nagy Lajos karjait kitarja,
Karjait kitarja, epedve kiáltja:
„Oh csak úgy, ha szeretsz, bosnya király lánnya!”

Néz merőn a lányka dőlözeg vőlegényre...
Fölsikolt... ráborul szerelmes keblére,
Szerelmes keblére szép fejét lehajtja...
Mosolyog a násznép, mosolyog a dajka.

Kérdi csókos szóval magyarok királya:
„Ismeresz-e, szeretsz-e, bosnya királylány!”
„Ismerlek, szeretlek!... ha mindez nem álom...
Szerelmes lovagom... koronás királyom!”
Csengey Gusztáv.

Nem voltak egymásnak szánya.

(Beszély.)

VII.

Barnát Pesten találta a háboru tényleges kitérése. Beállott a legelső honvédek közé és ott volt Perczellel Jellasic megszálásán. Decemberben Bemmel Erdélybe ment; oda vonta vágya a földült szülőföldre. Akkor már Ojtoziné sem élt. Az iszonyu csapások, az átét rémitő félelmek összerongálták úgy is hanyatló erejét; egy hülés járult azokhoz, melyet utközben kapott, Háromszékre szándékozván, honvédia Pista fölkeresésére: és a sokat szenvedett nő elnyugodott. Valamelyik székely községben temették el, messze élő és meghalt szeretteitől.

Barna mindezekről nem tudott semmit. Véletlenül hallott egyszer annyit vendéglőben, hogy Bele Vincze megházasodott; Ojtozi leányt vett el. Természetes hogy, Annát vélte és azután még vakabban rohant a csaták tüzébe.

Szeben első ostrománál Barna mint segédtiszt vágatott végig a sorok előtt, midőn egyszerre egy jajszó és egy összeomló szép ifju honvéd vonta magára figyelmét. A hang is ösmerős volt, az arcz is. Megállott hirtelen, megnézte a vonagló ifjut és abban volt tanítványára, Ojtozi Pistrára ösmert. Rendelkezett, hogy vigyék biztos helyre; azután tovább ment küldetésében.

A csata után gondoskodott róla, hogy minden lehető ápolásban részesüljön; lelke kötötte az ezredorvosnak addig is, míg maga visszatér a Székelyföldről, hova ujjoncszezezni küldetett.

Egy hét múlva tért vissza. Nem is pihént, hanem azonnal a kórházba sietett. Midőn az ösmert ajtót kinyitá, az ágy körül ismerősöket pillantott meg: Belét és Annát; ő azt hívé: férjét és feleséget. A beteg aludt. Barna megkérdezte illedelmesen, hogy mikor jöttek és mikor szándékoznak elmenni; azután gyorsan távozott, hogy hivatalos teendőit végezze. Másnap csak legénye által tudakoztatott az ifju hadnagy állapotára felől. Nem volt ereje újból föléleszteni a találkozás fájdalmát. — Az ifju hadnagy akkor már halva volt. Azok közt, a kik kikisérték és megsírták, azok közt ott volt Barna is.

Annát ott látta még a temetésen, Bele Vincze karján. Igéző szép volt, a sok fájdalom által még eszményibbé válva. Oh, mint szeretett volna szólni vele; vigasztalni, tudakozni; de nem volt arra idő, sem alkalom.

Másnap tudakozódott a vendéglőben; azt mondták, hogy a gyászos ur és asszonyság reggel elmentek.

Anna azt hívé, hogy dacból, lenézésből kerülte őt Barna. Az egykoriért akar kölcsönt fizetni, a mért ő lenézte volt. Most ő áll alább: védtelen, vagyontalan árva; míg amaz a dicső hadseregen diadalborított tisztje. Ha úgy van is, ha még annál kegyetlenebb is: ő nem bírja gyűlölni, ő csak szeretni tudja. Most már nem remélt egyesülhetni véle: de annál inkább szerette, sokszorozott vágygál, szenvedélyvel.

De nem foglalkozhatott sokáig szíve ábrándjaival. A rendkívül csapásokhoz újabb járult. Mire hazaértek sógora jószágára, nővére halva volt. Első gyermeke születése előttébe került.

Anna előtt egy sem állott más életezél; menedéke sem volt másfelé; azt a gyermeket karolta át minden szeretetével; annak fölnevelése gondja adott egy szálát az élethez. Ott maradt sógora házában, mert nem is volt hova menjen.

Barna hallott annyit, hogy Beléné meghalt; nem is gondolhatott mást Annánál és elsiratta, elgyászolta.

Azalatt levették szabadságharcunkat és üldözni kezdték hőseit. Barna is bujdosáshoz fogott, miután a szebeni fogságból megszökhetett. Az országnak addig ismeretlen vidékein barangolt, hogy rá ne ismerjenek. Ezer nyomor és rettegés közt töltött két esztendő. 1851 végén végre szelidült az üldözés, mert az üldözők is kifáradtak. Barna a tájban vetődött Aradra; ott foglalkozást keresett és talált is egy német ügyvéd irodájában. Nemsokára maga is ügyvéd lett, társai közt tekintélyessé. A rábizott ügyek száma gyorsan szaporodott, vagyona hirtelen emelkedett; de boldogság nem látszott arczán, nem volt szívében.

Jó barátai, ismerősei sokat incselkedtek vele, hogy mért nem házasodik meg. Többek jelenlétében tréfával szokta elütni; bizalmasabb embereinek úgy nyilatkozott, hogy a kit ő elvett volna, azt isten magához szólítja.

VIII.

Hasztalan emelte mind magasabban a köztisztelet; hasztalan kísérte minden léptét a jó szerencse: Barna ügyvédi igazi boldog embernek nem tarthatá senki. Vagyona növekedésén, a jó szerencse kedvezésén nem volt oly feltűnő öröme, mint a minő másnak lett volna; a népszerűség édesgetéseit csak úgy vette, mintha unalmára volnának. Valamely más világ tartá lekötve lelkét, valami elérhetetlen: mint a holdkórost a messze bujdosó csillag féle vonzó vágy; betölthetetlen epekedés, mely méla merengés jelét nyomja az arczra és lélekre, a melynek mindaz értéktelen, a mi embernek elérhető. Nem volt czélja az életének.

1860-ban, a hivatalos lapot forgatva, egyszerre csak megdöbbsent és mintha nevezetes elhatározás született volna agyában. Intézkedett mindjárt, hogy utazni fog gyorsan Erdélybe; afféle is mondott, hogy nem tudja mikor tér vissza, és nem tudja, fog-e itt lakni többé.

Most már volt egy vágya. A hivatalos lapban azt olvasta, hogy Fal községben egy nyolczszáz holdból álló birtok szabad kézből eladó; értekezhetni a tulajdonos Ojtozi testvéreknél helyben.

Vágya támadott rögtön megvenni azt a birtokot, ott élni le életét nyugalmas ábrándok közt, a hol Anna élt egykor, a hol őt megösmerte. Ezért utazott oly gyorsan Erdélybe.

Falon, az egykor diszes, nagy úrias, most toldott-földött, rendetlen épületben András és Muki urfit találta. Vén piszkos oláhné látott a ház lelkének, a ki a gazdasszony szerepét vitte. A rég ösmert butorokból megvolt sok darab, de szomorú állapotban: elpiszkosodva, rongyosodva, a finom munkák kezdetleges durvasággal javítgatva, selymes széken katonarongyfolt, diófa sztalon fenyejezés. A hogy az oláhok rombolása után visszakerült vagy megmaradt holmi, így tették használhatóvá az elszegényedett urak.

Muki urfi sirt, mikor meglátta Barnát; okvetetlen segítségelni akarta. El volt agyva szegény és belehalva a szegénységbe. András urfi csak kujtogott; nem tudta elhatározni, lenéze-e, vagy tisztelje az egykori növelőt, ki most birtokukat megvásárolni jött.

Végül megkötötték a szerződést és kiállították a vásári levelet. Mikor aláírásra került, András ezt irta oda: „egyszersmind én nővérem, Ojtozi Anna megbízottja.”

Barnában meghűlt a vér erre az aláírásra, miha halottakat látna fölkelni sírjaikból. Csa nagy későn és habozva tudott annyit kérő, hogy talán el van vétve ott a névalál.

Az az amozok bántuk; végre is az ügyvédudakozásaira értésére adták, hogy

hamis volt a hír, a melyet hallott, mert Anna él.

De ha él is, mondá Barna, akkor sem így nevezendő az aláírásban, hanem férje nevében. Anna nem ment férjhez.

Hogyan, hiszen megkérte volt Bele Vincze és ő Belével látta Nagy-Szebenben, István beteg ágyánál.

Elmondták, hogy Beléhez Mimike ment nőül, és Annát ő csak mint sógor kísérte volt el a haldokló testvérhez. Elmondták, hogy Mimike halt meg, és hogy Anna Belénél lakik azóta, növelvén árva gyermekét.

Valóban mintha a sírok nyitlak volna meg Barnára néve.

Bútól, epedéstől, élethányatástól kevésbé tört embert is megráztak volna ezek az értesülések. Ő valóságos ideglázt kapott. Egy pár napig fenn támolygott még, számba venni új birtokát; de már alig bírta. Véletlenül a padláson hányt vetett irományok közül fölvetett egy darabot. Azt a hogy olvasni kezdé, félóra múlva ágyban is feküdt, lázas nehéz betegség miatt.

A mit ott talált és elolvast, Anna naplója volt. Itt tartózkodása utolsó napjaiban irta, szerelme öntudatra ébredésének édes boldogtalan napjaiban. Forró, lángoló szerelem volt azokban kifejezve Barna iránt.

Egyéb írókkal össze-vissza kuszálták, hánnyak volt az oláhok, Muki urfi pedig úgy hagyta, a hogy találta visszatérte után. Az ügyvéd keze reszketni kezdett; lelkét pedig ölmuszulya lepte el az a tudat, hogy ő nagyon boldog is lehetett volna, ha mindezt tudta volna.

Ágya fektették és súlyos beteg volt sokáig. Abban a szobában feküdt, a hol Annával utoljára beszélt.

Mikor több hét után magához kezdett térni, orvosul egy kedves aradi barátját látta maga mellett. Annak egyik nap, úgy lábadozó beteg az ágyban, azt mondtotta: Most már meg fogok házasodni.

Az orvos tudakozódott; de Barna nem mondtott többet; azzal biztatta, hogy várjon csak, egy hamar látni, tudni fog mindent, mihelyt ő felgyógyulhat egészen. Ettől kezdve mintha a 20 éves ifjuság édes nyughatatlansága és türelmetlensége tért volna ereibe, oly szerelmes lett az ügyvéd.

Hogy fogja rendezni lakását, mi mindent vásárol felesége számára, mennyi kényelemmel, gyöngédséggel halmozza el: azon tervezgetett folyvást. Nem gyözte magasztalni az orvos előtt, hogy mily szép, jó, nemes, páratlan az ő imádott jövendőbelije.

Az orvost gyötözte a kíváncsiság. Mikor már annyira gyógyult Barna, hogy kijáratott, egy nap intézkedéseket tett az elutazásra; mint az orvosnak mondá, leányt-kérni szándékozik. Meg is ígérte annak, hogy mielőtt elindulna, beavatja édes titkába, és az elindulás előtti alkonyon sétálni hivta ez okból a kertbe.

Azon az ösvényen indultak meg, a melyen egykor oly irigyen nézte ő Annát boldog nagyúri széptevők karján ellebegni.

Az édes emlékek, mintha visszatért valóságok volnának, oly élénken ébredtek föl, — és Barna épen ki akará mondani már a büvös nevet, midőn hirtelen eseléd szaladott egy sürgetős levéllel, melyet idegen lovas hozott. Barna felbontotta és megkövülve ejtette ki kezéből. Muki urfitól jött; azt kérte benne, hogy épen most elhunyt kedves nővére, Anna számára adjon helyet a családi sírboltban. A boldogultnak utolsó óhajta volt ez.

Összeesett, minden percében sirásra hajló férfi, romja annak, a mi ember, volt akkor már Barna ügyvéd, a gazdag földesur, mikor

e történetet nekem elbeszélé. Elvezetett a sírhoz is, a melyet kiváló gondnal ápol, a melynek ápolása egyetlen czélja életének. Sirt ott is és panaszkodt megint, — és nem tudtam egyéb vigasztalót mondani, mint eme tehetetlen szavakat: Nyugodjék meg urambátyám a gondviselés végzésén, nem voltak egymásnak szánya! Réthi Lajos.

Lengyelek a magyar szabadságharcban.

III.

Dembinski Henrik.

1849. jan. 20-kán érkezett meg Debreczenbe Dembinski Henrik, a lengyel szabadságharczokból híres tábornok. Dembinski Párisban lakott és a magyar kormány ottani megbízottja, gr. Teleki László nyerte meg, hogy felajánlja tehetségét hazánk ügyének. Ő is, mint Bem, azon reményben jött be, hogy a magyarok győzelmével sor kerülhet Lengyelország felszabadítására is.

Mikor Dembinski megérkezett, akkor már elkezdette a másik lengyel dicsőséges hadjáratát; ez okból a magyar közönség lelkesen üdvözölte egy új lengyel tábornok érkezésének híret. Fáklyás-zenével és szónoklattal adtak kifejezést örömiüknek.

Milyen különböző volt a két lengyel fogadtatása. Bemet gyanakodva, bizalmatlanul tekintették honfitársaink, míg Dembinski érkezésére örömjongásban törtek ki. És mennyire megcserelődött a vélemény felőlük tetteik ismerése után! Bem ma a nemzeti kegyeletnek egyik leggyöngédebben örzött alakja; Dembinski pedig, ha szöba jön, legfőlebb a felett szoktak vitázni: vajjon tehetése hiányzott-e, vagy szerencsége. Hogy előmenetelére nem szolgált ügyünknek az ő részvéte, az vitatáson kívül áll.

Dembinski fölül találó itéletet mondani nem könnyű. Ha magyarországi műveleti miatt csaknem kételkednünk kell tehetésében, az 1830—31-iki lengyel forradalomban véghezvit tettei nagy tehetőségű és merész katonaként tüntetik föl. Tán helyre igazit emez ellentétek közt ama két körülmény, hogy 49-ben már hajlott koru ember volt, és hogy ismeretlen nép közt, ismeretlen talajon kellett működnie. Hozzávehető ehez még az is, hogy 1831-től 49-ig kevés kivétellel a nyugalomnak élt, s a mennyire gyarapodott az alatt a gyakorlati hadviselés tudománya, annyira kijött ő maga épen a hadviselés gyakorlatából.

Az kétségtelen tény, hogy midőn február 5-kén Kossuth őt a magyar hadsereg főparancsnokává kinevezte, dacára idegen nemzetiségének és a mellőzött magyar tábornokok méltatlankodásának, vihathott volna tiszteletet és ragaszkodást ki, ha szerencsés hadi műveletekkel és egy jó fővezér gondosságával felelt a kellemetlen benyomást.

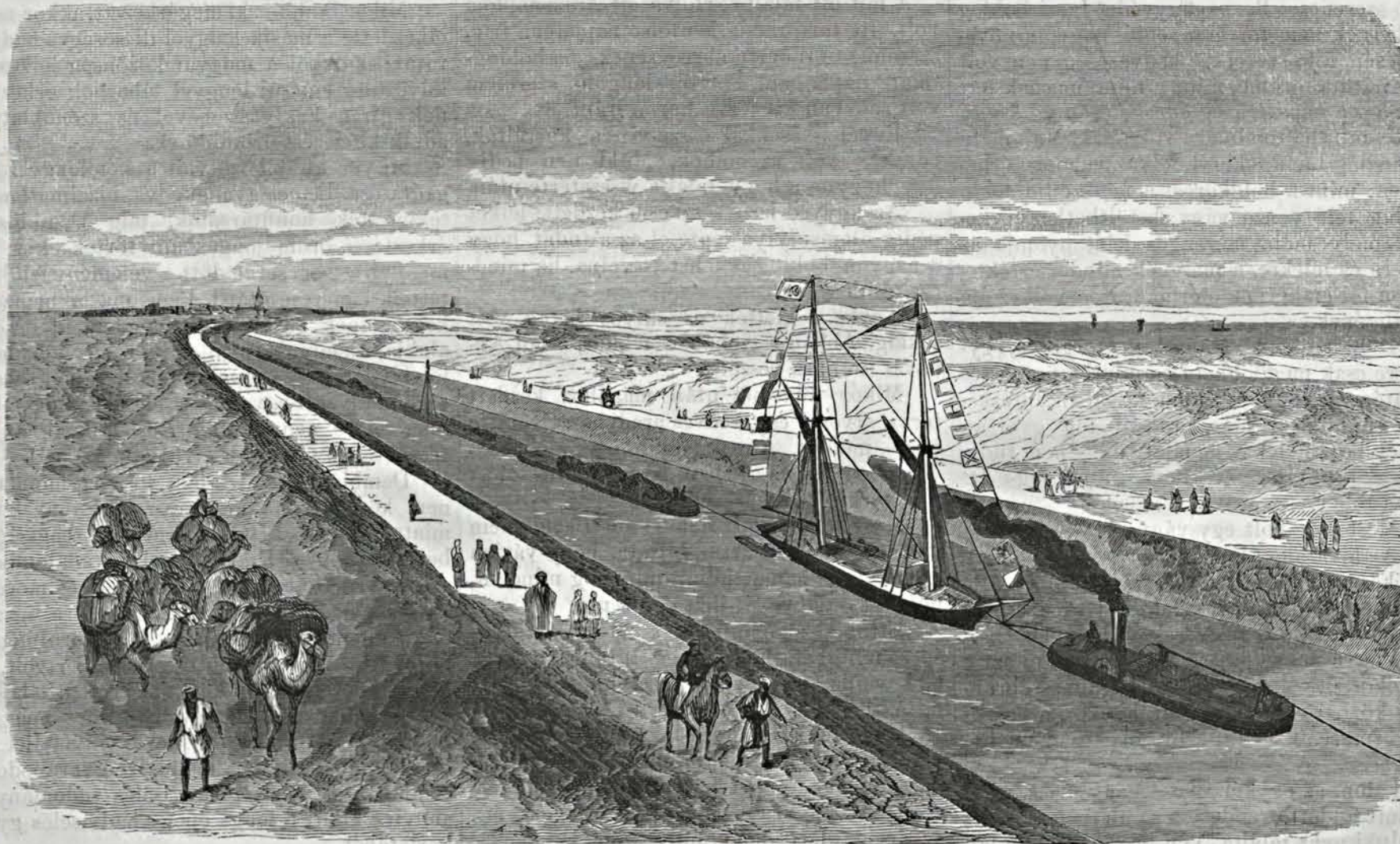
De ő a magyar hadtestparancsnokok iránt bizalmatlan és lenéző, gőgös, elriasztó magaviseletű volt; a sereget pedig azzal ingerelte maga ellen, hogy élelmészéről gondoskodni egészen elmulasztá. És mindezek felett: egymást érték seregünkön a csapások az ő parancsnoksága alatt. Ha tudakoztak terveiránt tábornokaink, elriasztotta őket magától, mint Görgeit, midőn azt felelé neki, hogy fővegét is tűzbe dobna, ha tudna valamit tervéről; ha helytelen intézkedéseire figyelmeztették, mint Klapka több ízben, makacsan ragaszkodott rendeleteihez.

Neki volt tulajdonitva, hogy Schlick kimenekülhetett Görgei és Klapka közül Kassa táján, neki a kápolnai csata elvesztése febr. 26—28-án; mindenki szidalmazta őt a helytelennek tartott Tiszán-tulra vonulásért.

Ezeknek következtében történt márcz. 3-án a tiszafüredi haditanács, mely Görgei kezdeményezésére a hadsereg főtiszteiből állott, Szemere kormánybiztos jelenlétében. A haditanács kinyilatkoztatta, hogy a seregnek Dembinskihez nincs bizodalma és azonnal új fővezért akart választani. Szemere csak azáltal sikerült lecsillapítani az ingerültséget, hogy jelenté, miszerint felszólította a kormányt intézkedésre; addig is felfüggeszti ideiglenesen Dembinskit a fővezérségtől és azt további intézkedésig Görgeire bizza.

Hasztalan érkezett meg márcz. 5-én maga Kossuth, Mészárossal, Kiss Ernővel és Vetterrel; hasztalan dorgálták meg a tisztikart magatartása miatt: Dembinski tekintélye többé nem volt helyreállítható; maga is kijelenté, hogy nem akar olyan tisztek felett parancsnokolni, kik elébb bizalmatlansági nyilatkozattal súlytották. Vetter nevezetett fővezérré.

Kossuthnak ez nagy csalódás volt, mert

Suezifcsatorna.

épen azért választá fővezérül Dembinskit, mivel a hazai tisztektől tartott, hogy katonai diktátorság emelkedik valamelyikük.

Német írók azt állítják, hogy a magyar sereg ezutáni diadalmas hadjárata egészen Dembinski terve szerint folyt. Az előzmények után kételkednünk kell emez állításban.

A fővezérlét letételétől ápril 27-ig a kormány mellett tartózkodott és jó barátja Mészárossal dolgozott; akkor az északi hadseregnek, mely a Galicziából fenyegető oroszok ellen volt állítva, vezérévé nevezetett. Azt tervezte ekkor, hogy betör Galicziába; de terve meghiúsult a helyettes hadügyminiszter Klapka azon intézkedése miatt, mely az összes sereget egybekötésbe hozni és a hadügyminiszteriuntól adandó terv szerint Görgei fővezérléte alatt működtetni célozta. Dembinski ennek következtében leköszönt, habár Klapka tervéből sem lett semmi Bem és Perczel ellenzése miatt.

Harmadszor is kezébe került a fővezérlét július végén, midőn a kormány Szegedre

szorult és valóságos fővezérré ugyan Mészárost, de melléje főnökké Dembinskit nevezte ki. Mészáros Dembinskire bízta a vezérletet. Ekkor mintegy 50,000 főből álló sereg fölött parancsnokolt, melynek az volt feladatává tűzve, hogy Aradhoz vonuljon és egyesüljön Görgeivel. Dembinski e helyett Temesvár felé húzódott, folytonosan hátrálva kisebb ellenség előtt. Közben kisebb csatákban megveretett, nagyobbakat nem állott. Aug. 9-én megérkezett Bem, Dembinski meglepetésére előmutatta a Kossuthtól kapott okmányt, mely fővezérré őt nevezi ki, — és azonnal csatát adott. Dembinski figyelmeztette, hogy a sereg demoralizálva van; de Bem azt tartá, hogy csak nyert csatával lehet újra lelket önteni bele. A temesvári csata azonban elveszett.

Általános vélemény, hogy Dembinski azért húzódott, az elébe szabott terv ellenére Temesvár felé, mert félt, hogy Aradhoz menve Görgei parancsnoksága alá kerül; azt pedig nem akarta. Ugy látszik, Bemre is keveset

poleon alatt kezdette, mint a varsói nagyhercegség katonája. Akkor is kitünt már és Napoleon által a harcmezőn nevezetett kapitányrá, holott ő csak közvértéknek állott volt; de valóban fényessé az 1830—31-ki lengyel forradalomban lett neve.

Békés magányát, tetemes vagyonát, családját elhagyva, hazája szolgálatába lépett és sok hős tett jutalmául ezredessé, tábornokká, majd altábornaggyá lett. A katonai tudományban nagy híré tettet vitt véghez, midőn az osztrolenkai vereség után Poroszország széléről megfordult, elválva odamenekülő társaitól, és 300 mérföldnyi körűl uton benn-termett 1831. augusztus elején az ellenségtől borított ország szívében Varsóban. E vakmerő vállalat azonban csak fényével maradt, hazája megmentését nem eredményezheté.

Varsó eleste után menekülnie kellett hazájából. Ettől kezdve 1848-ig Párisban élt, kivéve 1833-at, a mikor az egyiptomi basa ügyében fogott fegyvert.

egy a terv kidolgozására Francia-, Angol-, Porosz- és Spanyolországból, Ausztriából és Hollandiából egy nemzetközi mérnökbizottság alakult. Mihelyest a tervet megállapították s kipulhították, hogy az említett két tenger felszine között különbség nem létezik, rögtön hozzá fogtak a „Suez csatorna-társaság“ alakításához és a részvények aláírásához.

Az utóbbival annál könnyebben boldogulhattak, mivel épen akkor tájban uralkodott Párisban a legnagyobb börze játék-düh s a 200 millióra becsült költség rövid idő alatt biztosítva volt. Az építés munkálataihoz azonban csak 1859-ben fogtak hozzá a társaság közvetlen felügyelete alatt, s úgy számították, hogy 1869-ig a csatorna el fog készülni. De csakhamar észrevették, hogy rosul számították, s hogy a csatorna pusztán csak kézi munka mellett 30 év alatt sem lesz kész, ámbár az egyiptomi kormány kötelezte magát, folytonosan 20,000 munkást adni rendelkezés alá, kik egy-egy hónapig, a társaságtól fizetendő tartás és munkadíj mellett a csatornán dolgozni tartoztak. Kénytelenek voltak tehát 1865-ben egynehány czéggel, melyek már több vasuti-, kikötői- és csatorna-építkezést stb. létesítettek, szerződést kötni, hogy azok az újabb erőmítán és építéset minden képzelhető segédeszközveivel a csatorna-építést magokra vállalják. E czégek Borrel és Lavaley, Dussaud testvérek és Couvreur F. valának.

A suez csatorna a Földközi-tengernél kezdődik a Debeh-öbölben Port Said mellett, melyet épen csak e célból alapítottak s láttak el pompás raktárakkal s más kikötőépítményekkel. — előre tudták, hogy nemsokára világvárosra fogja kinőni magát. További útjában egy keskeny földnyelven vonul végig a Mensaleh taván keresztül a Timsah taváig, melynek partján a társaság Ismaila városát alapítá. E városban láthatók a palotaszzerű igazgatósági épületek s a számos igazgatósági személyzet rakházai és laktanyái (mikézt — melleleg mondva — 25 millió frankot dobott ki a társaság). A csatorna innen, a Timsah taván s az egykor torné-

melyek csak három lábnyira merülnek a vízbe, bátran járhatnak rajta. Már naponkénti postai közlekedés is áll fenn a két hely között s azonkívül a Timsah-tó és Suez között egy kis hajózható édesvízü (tehát nem tengeri) csatornát ástak ideiglenesen, s addig is, míg a tengeri csatorna teljesen elkészül; ugyan e téren vaspályát építettek a köz-

összegeket emészt fel. Az igazgató, Voisin ur, 50,000 frank évi fizetést huz, több aligazgató 30, 25, 20, és 15 ezer frankot és a legalsóbb rendű hivatal-szolga vagy földmérő legalább is 5—8 ezer frankot. Nem csoda tehát, hogy az előre kiszámított 200 millió frank, melyet még a börze-agio is tetemesen alábbszállított, csakhamar oda lett, valamint az a 84 millió is, melyet az egyiptomi alkirály az ígért 20,000 munkásért egyszer mindenkorra fizetett. 1867 végén az egész tőke annyira leolvadt, hogy újabb kölcsönhöz kellett folyamodniok, s azonkívül a mult év elején a kormánytól sorsolást is eszközöltek ki, mely a mult júniusig már 40 milliót hozott be. Végül a csatorna bevégzett része is jövedelmezett vagy másfél milliót még 1867-ben.

A mint mondtuk, a Suez és Ismaila között ástott édesvízü csatorna csak ideiglenes. Ha sikerül is a tengeri csatornát 1869 végeig teljesen kiásni, azért az még nem lesz mindjárt hajózható, mert hónapokig is el-tart, a meddig egészen megelhetik vízzel. Minthogy a csatorna-ágy nem igen hajlik lefelé s a kiástott úreg is meglehetősen egyforma mindenütt, a tenger vízének betódulása a csatornába igen lassan történik, s a most szárazon fekvő sávok megtelése is igénybe fog venni egynehány hónapot.

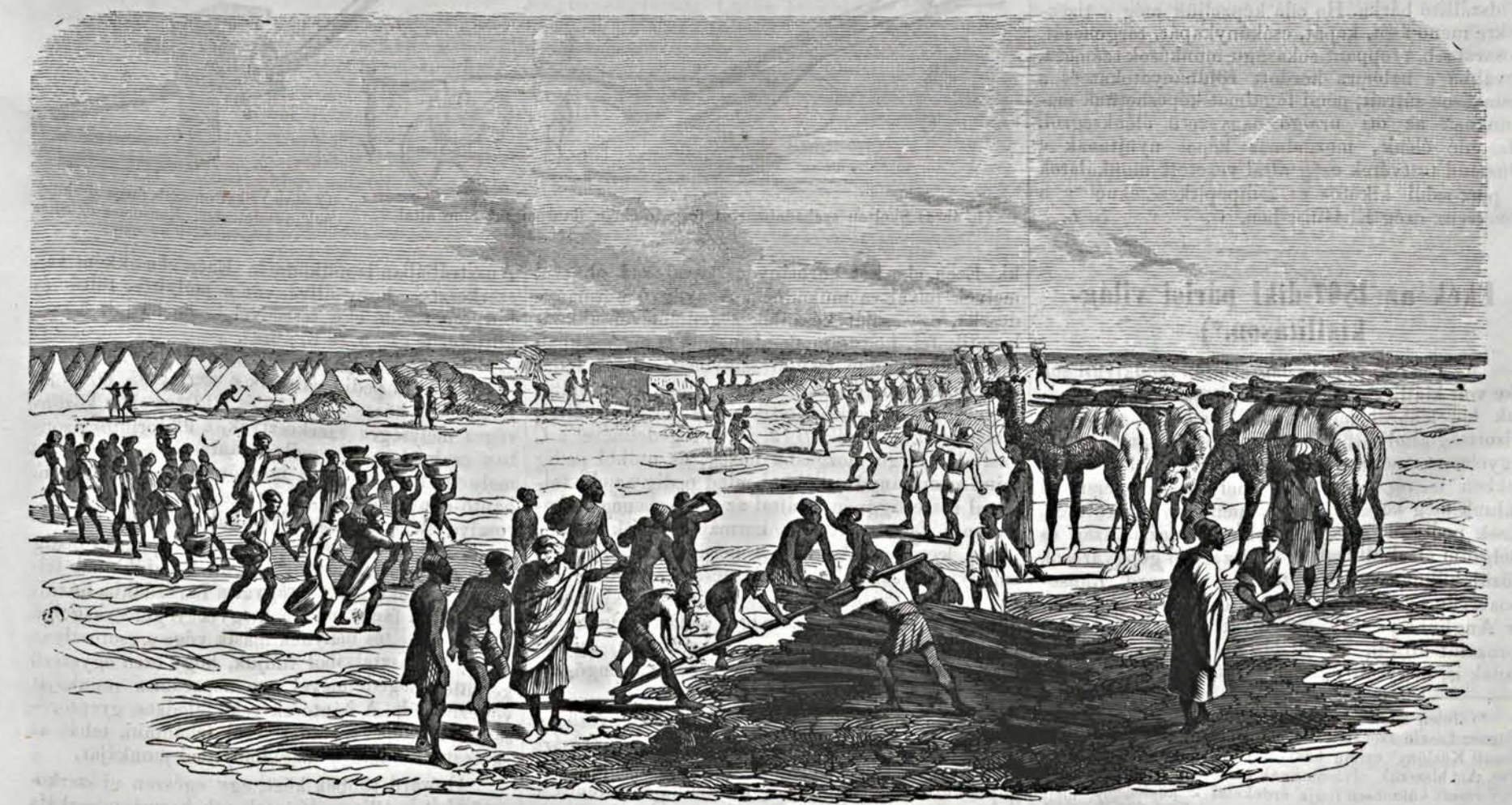
Hanem a csatorna máris tetemes népességet csalogatott (a munkásokat nem is számítva) Egyiptomnak e kopár vidékére, melyet azelőtt oly kevés ember lakott. Port Saidnak 10,000, Ismailának 8000, El Aisch-nak valami 1000-, El Kantará-nak pedig 2000 lakosa van már s azok is folyvást szaporodnak. Mind e helyek, szokásaik s életmódjukra nézve némileg azon városokra emlékeztetnek, melyek Észak-Amerika, Ausztrália és Uj-Seeland aranyvidékein keletkeztek; tele vannak vendéglőkkel, kávéházakkal és játéktérmekekkel a világ minden tájairól odacsődült mindkét nemű kalandorokkal, s itt is, mint amott, a lakosok élvágya tünik fel mindenek előtt.

A főkérdés már most az volna, hogy vajjon ez

Dembinski.

lekedés fenntartására. Mikor a csatorna egészen kész lesz, mélysége 8 métert (körülbelül 30 láb), szélessége pedig 100 métert (mintegy 350 láb) fog tenni. Legújabb tudósítások szerint az előmunkálatok már annyira haladtak, hogy mult évi decz. 10-kén a „La Levrette“ nevű francia hadigőzös az egész csatornán végig mehetett. Így már az

Földmunkálatok Sueznél.

keny Ghozen völgyén keresztül kiszáradott sötavak, futó homokok és hullámszerű domborok között a suez öbölbe jut. Ez a számtalan korallsziklák és homokzatonok miatt nagyobb részt hajózhatatlan.

A csatorna Port Said és Ismaila között fekvő része annyira el van készülve, hogy olyan hajók,

egész mű teljes bevégzése sem lehet igen messze. — Mint minden részvény-vállalatnál, úgy a suez csatornánál is tele marokkal szórták a pénzt. Nemcsak hogy minden épületet a legtulozottabb fényűzéssel állították ki, hanem az összes igazgatás is, mely több mint 200 hivatalnokból áll (hogy a számtalan alsóbb rendűeket ne is omlítsuk) mesés

óriási vállalat jövedelmező lesz-e s fenn tudja-e tartani magát? E tekintetben a nézetek nagyon szét vannak oszolva. Ugyanis nagyon kétséges, hogy vajjon hajlandóbbak lesznek-e a hajók az átmeneti (hihetőleg jó magas) vámilletéket s a vontatás költségeit megfizetni, a helyett, hogy a Jöremény-foka körüli szabad utat használják, mint

ezelőtt? közönséges terhesszállító hajónál nem a gyorsaság, hanem az olcsóság a fődolog. Az indiai posta pedig már is gyorsabban közlekedik a szuez-alexandriai vaspályán, mint a hogy ez a csatorna lehetséges volna. Ha pedig, a mi nem sokára megtörténhetik, az egész Port Said és Suez között eső téren a tengeri csatorna mellett vaspálya is fog végig haladni, s a kairói kerület mellőzve az utazás ideje csak félakkora lesz, mint eddig, akkor az egész forgalom és közlekedés Európa és India között e vonalon fog végre menni, Suez és Port Said roppant fontosságú helyekké fognak fölvirágoszni, hanem éppen ezért a vaspálya használata roppant hátrányára lesz a csatornának. Ennélfogva tehát, akármennyire tiszteljük is a vállalat nagyserozisát, jövendőleg még mindig nagyon kétséges. Már olyan tervet is emlegetnek, hogy minden kereskedő és tengerész hatalom egyesülne s a csatornát, mielőtt elkészül, a részvénnyektől megvenné s azután a megvételi tőkéből minden hatalom, hadi és kereskedelmi hajójának arányában, egy megfelelő részt magára vállalna s a fenntartási költségekhez és megfelelő hányaddal járulna. Ekkor aztán e tengeri utat vámentesen engednék át minden nemzet közlekedésének. Ilyen módon a részvényeseket is ki lehetne elégíteni s a vállalat is megfelelné a mai civilizáció igényeinek.

Képünk egy vontatógőzöst ábrázol, mely épen most hagyta el Ismailt, hogy az édesvízi csatornán a lobogókkal díszített „Suzette” nevű francia vitorlás hajót a Veres-tengerig vonja, egy néhány teherszállító bárkát pedig a csatorna építkezési helyeire vigyen. A kép háttérnek jobb oldalán látszó terjedelmes álló víz a Timsah- és Krokodil-tó, melyeket nem régen mesterségesen uton töltöttek meg vízzel; az utóbbi tó partján fekszik Ismaila.

Második képünk a föld-munkálatoknál kifejtett sokoldalú tevékenységet és a munkások fáradságtalan sűrűségét mutatja.

Egyedül a Borrel és Lavaloy cég napenként egyre-négyre 12,000 munkát foglalkoztat, kik részint benszüllöttek, részint európaiak. Ezeket kivül a szolgálata szükséges személyzet mellett még 10 eróműtani (mechanikus) zúda, 4 kézi medertisztító-gép, 19 kisebb és 58 nagyobb iszaptakarító-gép, 30 gőzhajó a kiasótt föld elhordására, igen sok más gőzös egyéb szükségletekre, 30 gőzök a czöveknek leversére, 60 helyi mozdony, 20 földvájó gőzgép a száraz vagy nedves talaj számára, 1800 földhordó szekér, számtalan vontató hajó és földszállító bárka. Ha oda képzeljük még a tizezrekre menő ásót, kapát, csákánykapát, targoncát, kosarat stb. a roppant sokaságú munkások számára, továbbá a halomra hordott földhányatokat és a munkások sátrait, némi fogalmat képezhethünk magunknak az ott uralgó nagyszerű élelenségéről. Hasonló élelnek, mozgalmas képet nyújtanak a Dussaud testvérek cég által vezetett munkálatok a port-saidi kikötő- és zsilipépítkezéseknél s a Couvreux cég El-Guisr-ben. S. L.

Ekék az 1867-diki párisi világkiállításán.*

Az 1867-ki párisi világtárlaton rendkívüli sok eke volt kiállítva, melyek közül csakis azokat fogjuk közelebbről megtekinteni, melyek a bíráló-bizottság által kitünő szerkezetük folytán nagyobb figyelemre méltattak, tehát elsőrendű kitüntésekben is részesültek, és melyek egyszerűsége mellett még kevésbé vagy épen nem ismeretesek. Ezek pedig leginkább Anglia, Franciaország és Belgium által állítottak ki. Az angol gépgyárosok közül különösen felemlítendő: Howard, Ransomes & Sims és Ball. — Howard és Ransomes & Sims az Angliában szokásos és divatos eke egy egész sorozatát állíták ki, mi bizonyosággal egyszerűsége miatt annak is, hogy mily gonddal fordították Britanniában

* Jelen közleményünk a Heckenast G. kiadásában, Wagner László szerkesztése mellett most megindult „Gazdasági Közöny” című havi folyóirat I. füzetéből van átvéve. Azt hisszük, olvasóinknak gazdasággal is foglalkozó nagy részét különösen fogja érdekelni e közlemény, mely egyébiránt az ipar és földművelés minden barátjára nézve s mint ismeretterjesztő czikk is igen érdekes. Ez értekezés, mint az alja tett szerkesztői jegyzésből olvassuk, Dr. Fuchs Adalbert (a bécsi cs. kir. műegyetem rendes tanára, a bécsi cs. kir. gazdasági egyesület állandó titkára stb.) hivatalos jelentése után készült. A párisi világtárlatról szóló osztrák hivatalos jelentés több kötetre terjed s fő szerkesztője dr. Neuman X. Ferenc akad. tanár; munkatársai közt volt a „Gazdasági Közöny” szerkesztője Wagner László budai műegyetemi tanár hazánkban is. — Szolgáljon a jelen közlemény utóváltvánul s egyszerűsége miatt a közhasznú vállalat ajánlásul is. Szerk.

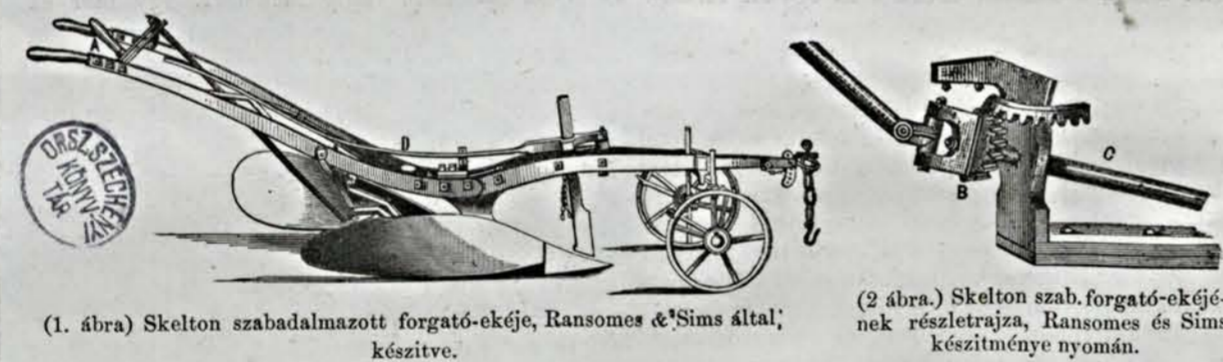
az eke gyártására, azon eszköz készítésére, mely a gazdaságtan kétségkívül a legfontosabb szerepet játsza. Feltűnő, hogy Angliában is, a lengő-ekék (Schwingpflug) mind jobban ki jön a divatból és pótolják a mankós-ekék által, melynek mankója (Stelze) rendszeren két állítható kerékből áll, ezek pedig a gerendély végére erősítve.

Ily ekék a barázda változó mélységénél is merőleges állásban tarthatunk fen, a nélkül, hogy azok kormányzására valami feltűnő gond és vigyázat igényeljenek, mint ez a lengő-ekékénél legtöbb esetben szükséges. Biztosabb járást ad azután ezen mankós-ekék is (valamint a lengő-ekék) csak tiszta, azaz: kötől ment talajban alkalmazhatók czélszerűen és hasznosan.

A mi a kormánydeszka szerkezetét illeti, ez az angol-ekékénél változatlan maradt; még most is csak olyan hosszú, mint 10 és 20 évvel ezelőtt volt. Az angol gazda u. i. talaját főleg megforgatni szerkesztve, ezt azonban tökéletesen, mit nyújtott kormánydeszkával kétségkívül legbiztosabban lehet elérni. A talaj szétmorzsolását és porhanyósítását — a mit mi rövid kormánydeszkák alkalmazása által eszközölünk, — az angol gazda más eszközökkel céloz, így nevezetesen az extirpatorok és scarificatorok alkalmazása által. Mert minden némileg rendezett és okserüen kezelt angol gazdaságban, az eke munkáját közvetlenül az extirpator és borona követik, azaz: a szántás vagy forgatás és az aprítás vagy morzsolás egymást folyton felváltják. Mondhatjuk tehát, hogy Angliában a szántás főfeladata a talajnak tökéletes megforgatása, mit nálunk még távol sem mondhatunk.

Ransomes & Sims (Ipswichből) mint említők, gyönyörű szép eke-gyűjteményt küldtek a párisi világkiállításra, melyért az aranyéremben, tehát a legnagyobb kitüntetésben méltán részesültek. Ezen gépezetek ekéi minden tekintetben a legkitünőbb szorgalommal szerkesztve és készíttve, és a Petit-Bourban (Páris mellett) tartott ekeverseny alkalmával kitünőségüknek teljes bizonyosságát is adák. A Ransomes & Sims-ekék kormánydeszkájának hossza rendszeren 3 1/2 és 4 láb közt változik; csak újabb időben készített ezen cég egy u. n. export-ekét Oroszország számára, melynek kormánydeszkája nem több mint 25 hüvelyknyi hosszú.

Ransomes & Sims ekéi közt különös figyelmet ébresztett a Skelton-féle szab. forgató-ekék (Wendepflug), melynek szerkezete a 1-5 ábrából tűnik

(1. ábra) Skelton szabalmazozott forgató-ekéje, Ransomes & Sims által készítve.

(2. ábra) Skelton szab. forgató-ekéjének részletrajza, Ransomes és Sims készítménye nyomán.

Ausztráliában is működnek. Ezen eke akként van szerkesztve, hogy állványát a mélyítő, töltő- és burgonyaszedő-ekék testjeivel is hozhatjuk összekötésbe (4., 5. és 6. ábra).

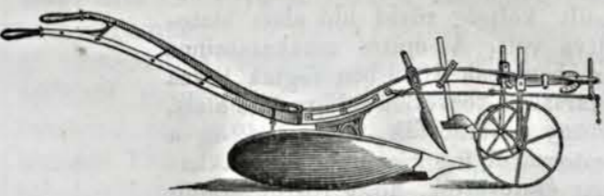
Howard ekéje három különféle méretben készítették, az eke pedig változik e szerint 55, 60 és 92 forint o. é. közt. *) Az 55 és 60 frtos ekék közönséges mélységre szerkesztve, a 92 forintos azonban csak kivételé mély szántások eszközésére, mely esetben 4—6 ló igerőt igényel. Az u. n. hántó-ekék (Schälplug), mely a gerendélyen a csoroszllya élére van erősítve, külön 3 frtba (5 shilling), egy trágyahúzó lánccz (Schleppette) pedig 1 frt 20 krba (2 shilling) kerül. Ez utóbbinak feladata a kitekergetett trágyát a barázdába húzni; közönséges lánccz, melynek egyik végére vasgolyó van erősítve, és melynek másik vége a csoroszllyán függ. Tapasztalásból tudjuk, hogy ezen egyszerű készülék segédelmével egy napzamos munkáját végezhethetjük. A hántó-ekécske feladata, gyeptörésnek a gyeptet a földszinéről lehántani, tehát az eketestnek mintegy megkönnyíteni munkáját.

Howard többek közt, egy egészen új szerkezetű ekét is állított ki, melynek kormánydeszkája nem folytatódagos (continuirlich) felületből állott, hanem, mely két hossz-nyílással három részre hasítva volt (7. ábra), oly formán, mint az Angliában divatozó ásovellák (Grabgabeln). Ezen eke feladata a földet tökéletesen feláprítani és port hanyítani, mint ezt a közönséges angol ekékkel eszközölhetni. Némely angol gazda ezen eszköz

*) Mankó-kerék = Stelzrad.

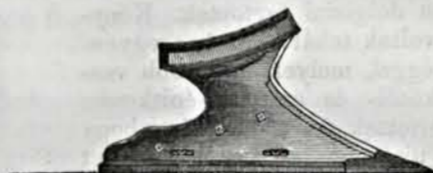
ország gazdáira nézve is. Mondhatjuk bátran, hogy az 1867-ki párisi világtárlaton kiállított forgató-ekék egyike sem közelít meg távolról is Skelton forgató-ekéjét, sem szerkezetének czélszerűsége, sem pedig annak szilárdsága által.

Howard Champion ekéje (3. ábra) a leghíresebb angol ekék egyike, és eddig is már 15 elsőrendű kitüntetésben részesült Anglia különböző királyi gazdasági egyesületei által, nemkülönben 1862-ben a londoni kiállítás alkalmával érmet, az

(3. ábra) Howard Champion ekéje.

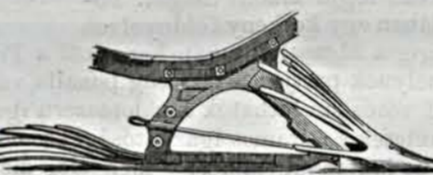
1867-ki párisi világtárlaton pedig arany-érmet nyert. 1851-től 1867-ig Howard gyárában több mint 60,000 Champion-ekék készült, melyek jelenleg a világ minden részén, nemcsak Európában, hanem Amerikában, Ázsiában és Afrikában, sőt

(4. ábra) Howard mélyítő-ekéjének teste.

(5. ábra) Howard töltő-ekéjének teste.

(6. ábra) Howard burgonyaszedő-ekéjének teste.

különösen a gyeptörésére szereti alkalmazni. Nem lévén alkalmunk ezen ekét működni látni, ítéletet nem hozhatunk, csak annyit jegyzünk meg, hogy küllakjáról ítélve, nem nagy bizalommal viselhetünk ezen eszköz munkájára iránt.

Leghosszabb kormánydeszkája, minden kiállított ekék közt, Ball ekéjének volt, és pedig 5 1/2 lábnyi hosszú. Ezen eke 12 hüvelyknyi mély szántás eszközésére szerkesztett.

Az amerikai ekék különösen rövidebb kormánydeszkájuk által tűntek fel. Az amerikai gép-

(7. ábra) Howard hasított-kormánydeszkájú ekéje.

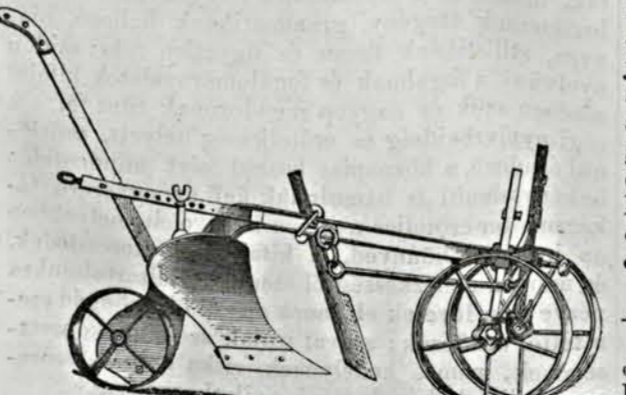
gyárosok közül, ekéket nagyobb számmal Collins & Comp. New-Yorkból, Bidwell Pittsburgból és Deere Molene-ből állítottak ki. Az ekék nagyobb-része lengő-, ritkábban mankó-alkakra volt szerkesztve. A legrovidebb kormánydeszka hossza 18 hüvelyk volt, és pedig Collins ekéjének. Ezen ekék némelyikénél az eke vasa és a kormánydeszka, a gerendély baloldalán volt alkalmazva. Az ekék többnyire csoroszllya nélküliek, ritkábban kerécsoroszllyások (azaz: a csoroszllyának kerék alakja van, mely tengelye körül forog). Collins ekéi öntött aczébből gondosan készíttve, és igen szépen és tisztán vannak kiesizolva.

A svéd ekék különösen öt nagyobb gyáros által voltak képviselve, és pedig: Oefverrum, Palmaer, Stockenstrom, Bogren és Sederholm által. Szerkezetük jó, áruk rendkívül mérsékelt. Alakjuk megközelíti az amerikai ekéét, a csoroszllya helyett azonban gyakran egy merőlegesen fölfelé álló, az eke vasához kovacsolt késalakú orr van alkalmazva. Oefverrum ekékének ára változik 12—24 frt (25—48 franc). Ezen gyár — mely Svédország legnagyobb gépgyárainak egyike — igen sok ekét visz ki Algierbe.

Nevezetes tény, hogy Svédországban még a kisebb gazdaságokban is többnyire a lengő-ekék használtak. Oefverrum ekéiért az aranyérmet nyert.

Poroszországból négy kiállító érdemel különösen említést, kiállított ekékért, és pedig Eckert, Schwartz, Hellwig és Hoppe. A legnagyobb porosz gépgyárak egyike kétségkívül Eckert gyára Berlinben, melyben telen-nyáron mintegy 500 munkás van elfoglalva. Eckert egy 70 morgenyi (31 kasterális hold) kísérleti telekkel rendelkezik, melyen gyárában készült újabb szerkezetű gépeit és eszközöket azonnal ki is próbálja. Ismételt kísérletek folytán találja meg a gépész és gépszerkesztő legmarább, a gépen vagy eszközön létező hibákat. Megjegyzendő továbbá, hogy említett gépgyáros havonként kétszer nyilvános kísérleteket, ekeversenyeket stb. rendez kísérleti telekén (Versuchsfeld), melyre a környék gazdái legszívesebben meg szokta hívni. Csak ily módon történhetik valóóságos eszmecseré a gépek szerkezete felett, egyik-másik is talál javítani valót a kísérlet alá vett gépen vagy eszközön, ezen helyes eljárás szerint tehát mind a gyáros, mind pedig a gazda is tetemesen nyernek. A gyapju-vásár idején Eckert rendszer gép- és eszköz kiállításokat rendezni Berlinben, alkalmat adván a vidéki gazdáknak, gépeinek és eszközeinek megismerhetésére. Nevezetes azon bizalom is, melylyel Poroszország gazdái Eckert gépei és eszközei iránt viselteknek.

Eckert ekéi részint amerikai szerkezetűek, részint pedig Ruchadlo alakúak, angol taligával felszerelve vagy pedig, mint lengő-ekék alkalmazva. Árúk változik 9 1/2 és 20 tallér közt. (17—36 frt o. é.) A Ruchadlokon Eckert újabb időben az u. n. „antifriccio” csigát vagy hengeresigát

(8. ábra) Eckert Ruchadlója, antifriccio-csigával felszerelve.

alkalmazza (Antifriccionsrollen), mint ez a 8-dik ábrán látható. Ezen csiga feladata az eke talpát pótolni, a föld és az eke talpa közti surlódást tehát megszüntetni vagy legalább csökkenteni. Ezen henger-csiga további hasznossága abban rejlik, hogy az eke járást biztosabban szabályozhatjuk. Különben egy vélyjük, hogy Eckert ezen újabb szerkezetű ekéjét csak kísérletek számára készíti, mert meggyőződésünk, hogy az említett henger-csiga gyakorlati haszonnal nem igen bír, az eke szerkezetét komplikálja, az eszközt pedig drágítja. A mi különölegesen Eckert ekéinek szerkezetét illeti, azokat csakis dicsérhetjük.

Magyarország és Ausztria részéről kitünően felemlítendő Vidacs, Farkas, Gubicz, Polgár és Horsby ekéi. A magyar ekék — mint tudjuk — nagyobb-részt a hohenheimi eke typusa szerint szerkesztve, teljes taligával és állítható kerekkel vannak felszerelve. Az eketek alakjának gondos szerkezete, valamint a munkának példás és szép kivitele, Párisban egyaránt elismerésben részesültek, sőt mondhatjuk, hogy az angol gépgyárosok is nagyobb figyelemre méltatták ezen hazai készítményeket. Csak a taliga szerkezete nem felelt meg az eketek szép alakjának, és midőn a bíráló-bizottság ezen készítményeket nagyobb kitüntésekben részesíté, különös figyelemmel volt azon körülményre, hogy hazai gépgyárosaink kénytelenek a magyar gazda ebbéli kívánalmait kitünő figyelemre méltatni, ennek folytán pedig az eszköz szilárd szerkezetére nagyobb gondot fordítani, mint annak öszhangzatos küllakjára.

Helyén látjuk egyuttal felemlíteni, az internationalis bíráló bizottság (Gruppen-Jury) azon helytelen eljárását, melynélfogva a Vidacs-féle ekéknek már megszávozott arany-érmet, töle ismét elvonták. E tekintetben hivatkozunk a hivatalos cs. kir. osztrák kiállítási jelentésre*, mely ezen tényt következőképen adja elő:

Az osztály-bíráló bizottság (Classen-Jury) a gazdasági gépek és eszközöknek odaítélt arany-érmetek, az illető kiállítóktól közt következéssel rendben állított meg, és pedig:

1. Howard, 2. Albaret, 3. Clayton, Shuttleworth & Comp., 4. Fowler & Comp., 5. Garrett & Son, 6. Mac-Cormick, 7. Ransomes & Sims, 8. Wood, 9. Eckert, 10. Gérard, 11. Oefverrum, 12. Pinet, 13. Vidacs, 14. Cumming, 15. Lotz, 16. Hornsby.

A csoport-jury május hó 2-kán tartá gyűlést, melynek folytán a fentemlített kitüntetések helybenhagyattak. Utóbb azonban — miként Leclere H. az illető (48-dik) osztály titkára által értesültünk — az említett kitüntetések közül hét aranyérem ez osztálytól elvonott; számos reklamátiók folytán azonban az elvont hét aranyérem közül 5 ismét meghagyott. — Megfoghatatlan tehát ennél fogva, hogy Vidacs jeles gépgyárosunk miként maradtott ki az aranyérmesek sorozatából, midőn a felemlített érdem-sorozatban Vidacs után még három gépgyáros nevével olvassuk. Ha tehát igazságosan járt volna el a bíráló bizottság, Vidacs bizonyára megkapta volna a kiérdemelt aranyérmet, mely számára már is kifizetve volt. Nem tagadhatjuk, hogy e tekintetben a cs. k. osztrák bizottság illető bíráló-tagja dr. Fuchs Adalbert fáradságtalanul járt el, mind a csoport-és osztály-jury, mind pedig az egyes bíráló-tagokat ismételve felszólítván ezen igazságatlanság kiegyenlítésére, azonban haszatalan volt minden fáradozása, czélt nem ért. Vidacs István tehát a kiérdemelt aranyérem helyett csak ezüstéremben részesült.

Szükségesnek, sőt fontosnak tartottuk hazai iparunk érdekében, az internationalis-jury, Vidacs kitüntetését illető helytelen eljárását nyilvánítani. Az osztrák kiállítóktól közül Horsby Prágából érdemel leginkább figyelmet, ki igen csinos Ruchadlokot állított ki, azokat kísérletek tétele végett utóbb a franciaok császárának ajánlédeközván.

Franciaország részéről mintegy 25 eke-kiállító vettünk számba. Nevezetes, hogy a jobb szerkezetű francia ekék mind a hohenheimi eke jellegét viselték. Az ily alakú ekék közül különösen felemlítendő Renaud ekéi Nantes-ből, melyek szép szerkezetűek mellett rendkívül nagy olcsóságuk által tűntek fel. Árúk u. m. 20—45 franc (18—36 frt o. é. ezüstben), taligástól 40—80 frt.**) Renaud lengő-ekéket is állított ki, melyek ára 26 és 50 franc között változott. Alakjuk — mint említők — nagyon megközelíti a hohenheimi ekéét.

Meixmoron, de Dombasle & Noel, a hires

*) Officieller Ausstellungsbericht, herausgegeben durch das k. k. österreichische Central-Comité, 8. Lieferung, „Die Landwirtschaft.“ Wien, 1868. Wilhelm Braumüller.

**) 1 franc = 40 kr. o. é. ezüstben; 1 frt o. é. ezüstben tehát egyenlő 2 1/2 franc-kal.

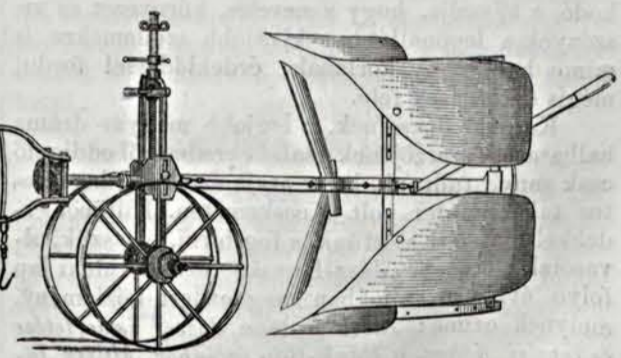
Dombasle utóda, ismét kiállított a világhírű Dombasle-féle ekéket, melyek különösen Franciaországban a legkitünőbb hírnévvel örvendnek. A Dombasle-féle ekék ára lengő-ekék alakjában 69—80 frank, miglen vastaligával 115—132 frank.

A kisebb francia gyárosok által kiállított ekék nagyobb-részt azon hibába estek, hogy taligájuk tulságos nehezen volt szerkesztve, mely meggyőzés különben Dombasle ekéjére is illik. Ezen ekék szerkezetén nagyon is meglátszik az újítás utáni különös vágy; a legkülönfélébb alakban látjuk rajtuk alkalmazva az állító készülékeket (Stellvorrichtung), majd magas akasztófa alakú felrakványok, majd kaskaringók, hajtót, különféle rugós és csavargós készülékek alakjában. Ritkán volt alkalmunk oly nagy mértékben meggyőződhetni arról, hogy mennyire ártalmas minden készülék minőségére nézve, az erőltetett u. n. javítgatás vagy újítgatás. Mondhatjuk, hogy a francia ekék e tekintetben ellentétét képezik az amerikai ekéknek, melyek különösen egyszerű szerkezetük által tűnnek ki.

A kiállított francia újítások közt olyanokat is láttunk, melyekről alig lehetne hinni, hogy az erömítan jelenlegi haladottságánál egyáltalában létezhetnek még. Így többek közt Dombasle egy oly ekét állított ki, melynek kormánydeszkája hajtót fából készült, és mely különölegesen mély szántások eszközésére, és tulságosan kötétt földék telkesítésére szerkesztett. A surlódás alább szállítása tekintetéből a kormánydeszka fából készíttetik! — A grignoni **) gazdasági akadémia többek közt egy oly ekét is állított ki, melynek vasból készült kormánydeszkája, hosszabban, csavaralaku négyzetleges hasítékokkal volt ellátva, és mely hasadékokból számtalan prismaticus faszövekek, a kormánydeszka fölülétől mintegy egy hüvelyknyire állottak ki. Ezen czövek a talaj feláprítását eszközölnék! Ilyenmi újítások alkalmazása azon gondolatra hozhatná a művelt gazdát, hogy különféle országokban különböző erömítani elvek is léteznek.

Ezen a józan erömítantól való eltérések szüleményei közé számítandók mind azon forgató-ekék is, melyek két, egy és ugyanazon gerendélyre egymás fölébe erősített eketettel vannak ellátva. Ezen forgató-ekék eketetei egy és ugyanazon síkban fekszenek, hosztengelyük azonban egymástól egy fél fordulattal (180 fokkal) térnek el. A francia ekék ezeket *brabant double-nak* nevezik. Nagyságukra nézve igen változók, a szerint, a mint velük sekélyebb vagy mélyebb szántások eszközésére alkalmazhatók. — Éjszak-Franciaországban (Departement du Nord) különösen répa-mivelésre használtak; ott igen gyakran 15 hüvelyknyi mély szántást is végeznek, és ez esetben „revolution“-nak hivatnak.

A legnagyobb forgató-ekék egyike Fondeur részéről Viryből (Aisne departement) állítottott ki (9. ábra), melynek sulya 6 vámmázsa (300 kilo-

(9. ábra) Francia forgató-ekék.

gramm) és ára 390 franc (156 frt o. é. ezüstben) volt. Ugyazén gyáros sokkal kisebb ilyenmi ekék is állított ki, melynek a legkisebbike 1 1/2 mázsa, ára 127 1/2 franc (51 frt o. é. ezüstben). Midőn a legnagyobb ilyenmi ekéket megszemléljük, majdnem azt hívők, hogy gőz-ekékkel van dolgunk. A Fondeur-féle óriási forgató-ekék működéséhez 6—9 pár ökröt igényel, miglen a kisebb u. n. „brabants doubles” ekék négy ökröt igényelnek is működhethetnek. Volt alkalmunk ezen óriási ekéket mind Billancourtban, mind Petit Bourban is teljes tevékenységben láthatni, a midőn is a szántó-béres (eke vezetője) mellett, rendszeren még 2—3 ökrözvető béres („piqueurs”) is volt szükség. Különös nehézséggel, sőt mondhatjuk bajjal járt az ekének a barázda végén való megforgatása. Mily különbség volt ezen ekék működése, és a Howard-

*) Grignon (Páris mellett), Franciaország első és legkitünőbb gazdasági akadémiaja.

Mi újság?

M. p. (A honvédségélyező országos bizottság) működését befejezte. A honvédelmi hivatal az altisztek- és köztisztviselők végleges megtérítését illetően...

Table with 3 columns: Item name, Price, and Unit. Lists various goods like flour, oil, and sugar with their respective prices.

(Szemere Bertalan temetése) Jan. 19-én d. u. 3 óráig a legnagyobbat egyeztetéssel megvitte a budai Schwartz-ferle intézetből.

(Petőfi karjairól) azt írták a lapok, hogy Abrudbányán van. A „Hazánknak” egy munkatársa, ki épen Abrudbánya vidékéről való...

(Debreczenvárosi közgyűlésében) A Csokonai szobor javára gyűlt össze a városi pénztárból 1000 forra kiegészítetni határozatot.

(Érsek mint képviselő) Ó-Kanizsán Haynald Lajos kaposi érseket léptetik fel képviselőül, eddigi képviselőjük Kiss Jakab helyébe...

(Hídegyűlünk, havunk) van már bőven; a Dunát sűrűn borítják az uszó jégtáblák, s kicsi kell még, hogy befagyjon egészen, a mi tavaly a hosszasan téli mellett sem történt meg.

(A pesti állatkert) 6 Felsőszőlő a schönbrunni kertből egy bölényt kapott ajándékba, az igazgatóság felszólította, hogy a ritka állatátültetését maga intézze el.

(A jogász-bál) f. hó 14-én tartott meg. Féltenyegy órákor érkezett meg gr. Andrásy Gyuláné, a bánya, a Rákóczy induló lelkesítő hangjai mellett...

A táncvizsgáló feltevénytől reggeli 6 óráig tartott a jogászsegélyező-egyletnek — hirszerint — 2000 frton felül jövedelmzett.

(Udvari bál.) A múlt szerdán Bécsben tartott udvari bál leírásával telvük a bécsi lapok. Király és Királyné 6 Felsőszőlő a tánc megkezdése előtt...

(Derzavics János) zalamegyei birtokos jan. 12-én vezeté oltárhoz Deák Ilon kisasszonyt, Deák József ügyvéd s jogtudor leányát.

(A bécsi főtörvényszék) a „Floh” sajtópörében azon elsőbírósaúg ítélet ellen nyilatkozott, hogy a magyar időségi iratok külföldiekül tekintendők.

Nemzeti színház.

Péntek, jan. 15. „Howard Katalin.” Szomorujáték 5 felv. Irta Geitschall; ford. Szilagyi. Szombat, jan. 16. „Désza György.” Eredeti opera 4 felv. Zenéjét szerz. Erkel Ferencz.

Budai népszínház.

Jan. 16-án. Előszór. „Bella Iza és Pater-Klarinet vagy: Dupla Mars.”

Don Gunarosz (vagy mint az előleges jelentések írták: Lauka Gusztáv) e két felvonásos, táncos bohózatban a spanzol forradalmi eseményeket parodizálja.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. Miskolcon: Czenthe József. Kecskeméten: Kacsó Lajos. Cskváron: Kling Iván. Jászvásáron: Galambos István. Gelsen: Glesinger Zsigmond. Pécelén: Rády György. Harsziban: gr. Festetics Banno. — A pesti sakk-kör.

(Hídegyűlünk, havunk) van már bőven; a Dunát sűrűn borítják az uszó jégtáblák, s kicsi kell még, hogy befagyjon egészen, a mi tavaly a hosszasan téli mellett sem történt meg.

(A pesti állatkert) 6 Felsőszőlő a schönbrunni kertből egy bölényt kapott ajándékba, az igazgatóság felszólította, hogy a ritka állatátültetését maga intézze el.

(A jogász-bál) f. hó 14-én tartott meg. Féltenyegy órákor érkezett meg gr. Andrásy Gyuláné, a bánya, a Rákóczy induló lelkesítő hangjai mellett...

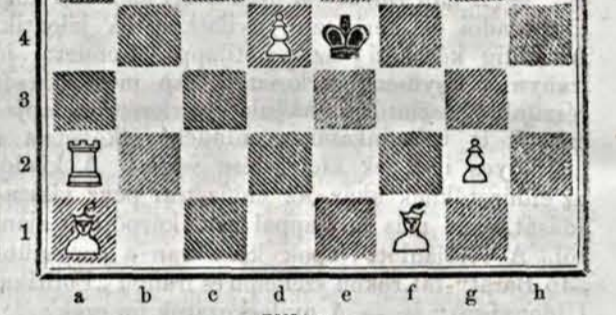
Gelse, P. A. „Tarka világ” csak e napokban jelent meg. Az előzetesek, valamint a netalán szükséges reklám-cziók a kiadó-hivatalhoz intézendők.

Laczháza. K. T. K. A küldemények megjötték. Mielőbb felhasználjuk, illetőleg a kijelölt helyekre átszorgathatjuk.

F. F. K. A. „Proféta” című értekezés nem érdektelen; de ilyes vallás-bölcseleti fejtegetéseknek szaklapban van helyük, általában érdeki ismeretterjesztő lapunk erre elég téréll nem rendelkeztünk.

Kis-Ujszallás. Az újabbak is közzétételre vettünk. Igen érdekes közlemény lesz, s csak azért halasztjuk pár héttig, hogy közlemények is kívánata szerint egyes szükséges pótlásokat, illetőleg helyre-igazításokat tehessünk rajta.

Szives üdvözlőnk!

Világos indul s a 3-dik lépésre mattot mond.

A 473-dik számú feladvány megfejtése. (J. Miles Hilltől.)

Világos. Sötét. Világos. a) Sötét. 1. Ff2-g5. 1. Kd4-e5. 1. ... 1. Kd4-e5.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. Miskolcon: Czenthe József. Kecskeméten: Kacsó Lajos.

Előfizetési felhívás. A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 1869. évi folyamára.

A két lap együtt (jan.—decz.) 10 ft. — kr. (jan.—jun.) 5 „ — „ Csupán a Vas. Ujs. (jan.—decz.) 6 „ — „

Előfizetési felhívás. A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala.

A Vasárn. Ujság és Polit. Ujdonságok kiadó-hivatala. (Pest, egyetem-utca 4-ik szám alatt.)

A „Vas. Ujs.” 3-dik számához volt mellékelve Földessy Lajos tavaszi magvak árjegyzéke.

TARTALOM. Kerkapoly Károly (arekép.) — Szép bosnya királylány. — Nem voltak egymásnak száva (vége).

Kerkapoly Károly (arekép.) — Szép bosnya királylány. — Nem voltak egymásnak száva (vége). — Lengyel a magyar szabadságharásban (areképpel).

Kerkapoly Károly (arekép.) — Szép bosnya királylány. — Nem voltak egymásnak száva (vége).

Kerkapoly Károly (arekép.) — Szép bosnya királylány. — Nem voltak egymásnak száva (vége).

Felölös szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

Advertisement for 'ruha-tára' (clothing store) located at Dorottya-utca 6. Lists various clothing items and prices.

Advertisement for 'Borbajok' (wines) and 'titkos betegségek' (secret diseases) by Sugár F. orvostudor.

Advertisement for 'betegségeket' (diseases) by Med. dr. Hefser Vilmos.

Advertisement for 'HONVÉD' magazine, first Hungarian military newspaper.

Előfizetési feltételek: Egész évre (január—december) 6 ft. — kr. Félévre (január—június) 3 „ — „

Advertisement for 'SZOBA-ÜRSZÉKEK' (chairs) with various models and prices.

Advertisement for 'KEMÉNY-FEDELZETEK' (strong covers) for books and documents.

Advertisement for 'MKSITSY KÁROLY' (Miklós Károly) as a publisher or printer.

Uj-pesti takarékpénztár.

Az új-pesti takarékpénztár üzletét 1869. január 5. megkezdte. Az intézet alapszabályoszerű hatásköréhez következők tartoznak:

Az igazgató választmány. 375 (4-6)

A legnagyobb vászonruha-raktárban

„YPSILANTI”-hoz Pesten

20,000 darabnál több férfi-ingek rumburgi, hollandi vagy irlandi vászomból. 50 kr., 7 ft., 8 ft., 10 ft., 12 ft.

10,000 darabnál több színes férfi-ingek 1000 különböző mintában 1 ft. 50 kr., 1 ft. 80 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft.

10,000 darabnál több színes női-ingek 1000 különböző mintában 1 ft. 50 kr., 1 ft. 80 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft.

10,000 darabnál több színes női-ingek 1000 különböző mintában 1 ft. 50 kr., 1 ft. 80 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft.

10,000 darabnál több színes női-ingek 1000 különböző mintában 1 ft. 50 kr., 1 ft. 80 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft.

Kollarits József és fia. 383 (1-6)

Farsangi különlegességek.

Ajánlják

Kertész és Eisert Pesten,

Dorótya-utca 2-dik szám a „magyar király” című szállodával szemközt.

Báli legyezők.

Legújabb párizsiak, változatos kiállításuk 1 ft. 20 krtól kezdve 30 ftig.
Falegyezők, simák és átúrtettek festékekkel és selyem részekkel díszítve, stb. 35 krtól kezdve 10 ftig.
Chinai legyezők.
Bokrétás legyezők.
Fekete és Domino legyezők.

Álárczok.

Gyermek alárczok 10 krtól 50 krig.
Közönségesek urak és hölgyek számára 15 krtól 1 ftig.
Eredeti torzképek, állatfejek, híres egyéniségek arcképei 30 krtól 4 ftig.
Domino-álarczok: sodronyból, selyem, atlas és bárszoy 40 krtól 2 ft. 50 krig.
Brilliant alárczok, igen könnyűk és kedveltek 1 ft. 20 krtól 3 ftig.
Tréfas pleh orrok 15 krtól 20 krig.

Ékszeresek

hölgyek és urak részére, legújabb ízlésben, aczél, teknősbékahej, elefántesont, kristály, carniol, jet, double or, utanzott gyémántok, korálygyöngyök, keleti szagos róza gyöngyökből stb. készülvén, nevezetesen:
Legújabb hajdíszek Chignon boglárók és fésűk 35 krtól 10 ftig.
Ékszer-készletek, üszhangzó ízlésű mellűtt és fülfüggőket tartalmazók 75 krtól kezdve 30 ftig.
Mellűtt (Brooch) 10 krtól 12 ftig.
Nyakkékek, 10 ftig.
Íng- és íng-uj-gombok, készletekben is 5 krtól 7 ft. 50 krig.
Schawl és nyakkendőfűk 10 krtól 5 ftig.
Madallonok 20 krtól 5 ftig.
Jonjon breloques 10 krtól 1 ftig.
Új-csattok 20 krtól 5 ftig.
Oralánczok 10 krtól 6 ftig.
Színházi és alárczos ékszeresek,

Egyéb jó minőségű pipere czikkek

dús választékban és minden áron.

Haj-kefék.	Kézi- és zsebbeli tükrök.	Fül-kandálkák.
Ruha-kefék.	Borotváló és fésülő tükrök.	Nyelvtisztítók.
Bárszoy-kefék.	Hajfűrt-hengerek.	Kesztyű-gombolók.
Fog-kefék.	Hajfűrt-tekeresek.	Kesztyű-tágitók.
Köröm-kefék.	Hajtűk.	Köröm-ollók.
Fésű tisztító-kefék.	Gombostűk.	Köröm-csípők.
Borotváló esetek.	Haj-fogócsákák.	Czipő-felhúzó.
Mindenemű fésűk.	Köröm-reszelők.	Kolmizó ollók stb.

Levélbeli megrendelések különös figyelemmel és gyorsan eszközöltetnek, kívánatos azonban a küldendő tárgy árának közelítő meghatározása, hogy azt kívánat szerint küldhessük meg. Meg nem felelő tárgyak visszavételnek.

Titkos betegségeket

nemi gyengeséget

katonai és polgári kórházakban sikerrel használt egyszerű módszerrel bámulatos gyorsan és alaposan (az újonnan keletkezettek 48 óra alatt) gyógyítja **Weisz J. gyák. orvos és szülész,** az itteni cs. kir. garibonfőorvosban alkalmassággal osztályorvos, minden alkalmassággal egy titoktartás, mint a gyógyezelökhöz jól beosztott rendelőtelenében Pest, kis mező-utca 33. sz. 1. emelet, (s. „Terézváros” címzett) gyógyítás szomszédságában), bemenet a lépcsőn, naponként reggeli 7 órástól 10-ig és délután 1-4 óráig.
Férflak és hölgyek részére külön bemenet és külön várszoba.
 Díjjal ellátott levelekre leggyorsabban válasz, és kívánatra gyógyízerdős is gondoskodik. 817 (16-24)

Mint már Humbold Sándor az ő Kosmos-ban a délamerikában honos

koka-növénynek

peldátlan erősítő hathatóságára figyelmeztetve levének, épen egy számtalan orvosi tekintélyek, annak életét befolyását a magvesztés, önfertőztetés stb. által gyengített nemi idegzetverekre üdvösnök bizonyították be. Különös bevezető tanulmányozást fejten ki e tárgyban dr. és prof. **Lampson Uj-Yorkban,** kinek ökszerű gyógyításai által sikerülvén (ILL) koka pillulaiban a **gyengeségi állapotok** bármily nemeiben szenvedő emberiségnek egy pótolhatlan gyógyszerert ajánlhatni. Tanulmányozásai folyamában egy találván: hogy a másuttal köknál a **tüdővezében** hiányos; minekfolytán annak használatát meg **mellettegeknek** is — ha mindgyárt előrehaladott stadiumban volna is az (L) koka-pillulákat — támogatva más különleges mentőszerekkel — nem eléggé ajánlhatja. 296 (4-7)

Bővebb felvilágosítást nyújt broszürje, mely ingyért és bérmentve küldetik meg a „szerecsen”-hez címzett gyógyszer-tár által (Mohren Apotheke) Mainz-ban.
 Kapható továbbá Bécsben: am Hof) és Pesten: **Török Jozsef** gyógyszerésznél király-utca 7. szám alatt.

Heckenast Gusztáv

kiadásában megjelent s kiadó-hivatalában (Pest, egyetem-utca 4. sz.) valamint minden könyvkereskedésben kaphatók:

Honvédivilág. Szerkesztik **Kunsági és Potemkin.** (8-rét 174, 173 lap), 2 kötet, színes borítékban, fűzve . . . . . 2 ft.
Jósika Miklós. A rom titkai. Regény. Második kiadás. (8-rét 417 lap), 2 kötet, fűzve . . . . . 1 ft.
Tövölgyi Titusz. Az anyák bűne. Regény. (Kis 8-rét 276, 313, 264, 225 lap), 4 kötet, fűzve . . . . . 3 ft.

Ajánlatraméltó sorsjegy-társulat,

mely áll:

40 db. 1860. 100 ftos ered. sorsjegyből 4000 ft. értékű,
25 évnegyedenkénti részletfizetéssel 12 fjtával, és bélyegdíj egyszerűminderkorra 1 ft.

A folyó február 1-én törtéendő húzásra kitűzött

40 db. 1860. kölesön-sorsjegyek szerencse-sorozata

következő:

56 2480 6232 7788 10168 10852 12072 13604 16736 18240
 120 2480 6740 8864 10612 11056 13072 14888 17464 18380
 1116 2968 7248 9128 10832 11652 13124 14948 17768 18404
 1588 4116 7668 9316 10848 11772 13568 16144 18228 18988

Mindgyárt az első részlet lefizetésekor a teljes nyeremény-részlet kezdetét veendő s a nyeremények 20 résztevére közt egyaránt osztatik fel.

A 25 évnegyedenkénti részlet lefizetése után, minden résztevére 2 db. 1860-iki 100 ftos eredeti sorsjegy birtokába jut. Egyesek is, — a nélkül hogy a többi résztevével érintkezzenek, e sorsjegy-társulatú játékban résztvehetnek.

Austerlitz Zsigmond,

pénzváltó-irodája Budán, a Lánchíd közelében.

Szelvények, arany- és ezüst beváltása.
 A résztevévőknek a sorsüzési tervek mindenkor ingyért szolgáltatnak ki.
 Előlegezesek, ipar-, állam- s magántársulatú értékpapírokra.
 Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan teljesítetnek. 384 (1-3)

Pest, január 31-én 1869.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.
 Csupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — Csupan Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négysser hasábzott peit sor vagy annak helye egyszeri iktatásnál 10 krba, háromszori vagy többszöri iktatásnál csak 7 krba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oepelik Alajos, Wollzeile Nro. 22. és Haasenstein és Vogler Wollzeile Nro. 9. — Bélyeg-díj külön minden iktatás után 30 krajczár.

Erkel Ferencz.

E napokban mult 25 éve, hogy a legnépszerűbb magyar opera, Erkel „Hunyadi László”-ja, először adatott a nemzeti színházban. Vannak még színházunk látogatói között, a kik emlékeznek az első előadások hatására. A „Bátori Mária” szerzője egy fejtel magasabbnak tűnt föl önmagánál, zenéje a mellet hogy magyaros és nemzeti, az operai zene magas műgényeinek is teljesen megfelelő volt. Gyujtó, lelkesítő hatást tett, s a kik csak hallották, most érezték először, hogy a magyar opera meg van teremtve.

Azóta 25 év folyt le. Se jubileumi évfordulóra „Hunyadi László”, az ősz zeneszerző személyes vezetése alatt, most adatik 173-diksor. Fogyott-e népszerűsége? csökken-e hatása? túlélt-e magát? Azt hiszszük, nem; legalább a közönség, mely 25 év alatt mindig megtölté a színházat, valahányszor „Hunyadi László” adatott s mindig zajos tapsokkal fogadta kedvencz operáját, szintén azt bizonyítja.

Az ősz zeneszerző azóta két fris levéllel szaporította koszoruját, „Bánk bán” és „Dózsa György” dalműveiben. De legyenek bár újabb műveinek, a zenekritikusok nézetei szerint, egyes előnyei a régi fölött, s haladása a zeneköltői pályán kétségbevonhatlan, azért „Hunyadi László”-jának hatását egy magyar zenemű sem múlta felül, s koszorujára e levelének frissesége semmit sem vesztett 25 év alatt.

A nagydemű zeneszerző e jeles művének negyedszázados jubileuma alkalmát mi is meg akarjuk tisztelni azzal, hogy bár arczképét s életrajzát ezeltől kilencz évvel lapunk hozta már, most újabb és sikerültebb arczképét mutatjuk be olvasóinknak, röviden ismételve s azótai adatokkal kiegészítve életrajzát.

Erkel Ferencz született 1810. november 7-dikén Békésmegyében Gyulán. Atyja, a Wenkheim grófok gazdatisztje, zeneképességgel bíró ember volt, mi a gyermek velezületett tehetségének kifejtésére nagy hatással lehetett. Ferencz fiát ő maga oktatta a zongorázás elemeire; azonban hivatali foglalkozása s egyéb gondjai nem engedték,

hogy a tanításra elég időt fordítson, s azért a tehetséges fiut már 12 éves korában magára hagyta s a benne élő élénk vágyakra bízta a művészeti hajlamok további fejlesztését. A szorgalmas fiu nemcsak megfelelt atyja várakozásának, hanem túl is szárnyalta azt. Voltak, kik a lendő művész csiréit már ekkor fölismerték benne.

Eleinte nem levén a művészeti pályára szánva, jó sikerrel végezte Nagy-Váradon s Pozsonyban iskoláit; azonban belső ösztöne kedvencz hangszeréhez, a zongorához, vezette vissza. Lassanként mind legyőzét a kezdet nehézségeit s játéka mindig tökélyesebb lön. Kedve a zenéhez egyre növekedett, minél

Csáky József gróf felszólítása folytán Erdélybe ment, s néhány évig Kolozsvár polgára lett. Itt Brassai, Gyergyai Ferencz, Ruzicska György, Deáki Fülöp Sámuel s többek baráti körében nemcsak nagy hasznát vette eddigi tanulmányainak, hanem művészetére újabb lendületet kapott ama férfiak szellemétől. Brassai akkor is kitünő szépész és kritikus volt, a többi is vagy zenesz vagy műkedvelő, s a mi különösen kiemelendő: tiszta magyar. Ily lelkes férfiak közt Ruzicska József már ekkor megírta volt „Béla futását”, s ámbár e dalmű első kísérletnek tekintendő, de vele a magyar opera eszméje megszületett, s később az egymást kézen vezető körülmények épen Erkelét jeölték ki, hogy a korán szülött s e miatt néhány évig elaludt eszmeinek Buda-Pesten új, s maradóan életet adjon. Szükséges előiskolául szolgált Erkelre nézt ez eszme oly szép sikerű megoldásában az, hogy Kolozsváron tartózkodása alatt elvállalta egy akkor alakult zenekar vezénylését, minek folytán alkalma volt kitanulni a hangszerelés titkait s páratlan karnagyi gyakorlatot szerzett. E mellett a tiszta magyar városban s említtet barátaik körében jó módja volt a klasszikusokon kívül a magyar zenével is foglalkozni, minek folytán sok szép magyar népdalt honosított meg Magyarországon.

Mintegy hat év mulva búcsut vett Kolozsvártól, s Pesten állandóan megtelepült. Itt nemokára a legjobb zongoratanító s ügyes karvezető hírében állott. Az akkor egyetlen pesti színház, a nagy német színház igazgatója, Schmidt Sándor, másod karmesterül szerződteté zenekarához. Azonban nem soká maradt ez állomáson.

A Pestmegye pártfogása alatt a kerepesi uton épülő magyar (most nemzeti) színház falai gyorsan emelkedének, s a még nem egészen bevégzett művészeti csarnokba 1837. augusztus havában költözött be az első magyar drámai és operai állandó színész-társulat, hogy onnan soha többé el ne távozzék, sőt a hazai művészetnek folyton új meg új nemmes sarjakat hajtson. Ugyanazon év októ-

ERKEL FERENCZ.

Köszvény-vászon
 mindenféle köszvény, csusz (Rheuma) inszagatás, mell-, gerinczfájdalmak, keresztcsontfájás (Hexenschuss), lábköszvény stb. ellen.
 Egy csomag ára 1 ft. 5 kr., kettős erejű 2 ft. 10 kr.

Dr. BURON
Párisi általános sebtapasza
 mindenféle sebek, genyvedések és daganatok ellen. — Egy köcsög ára a használati módszerrel együtt 70 kr., kisebb köcsög 35 kr. Postán küldve 10 krral több.
 Valódi a Pesten egyedül kaphatik csak **TÖRÖK JOZSEF** ur gyógyszer-tárában, király-utca 7. sz., Sárkány és Molnár uraknál a váci-utczában, — **Debreczenben:** Rothschneck ur gyógyszer-tárában, — **Szombathelyen:** Pillich Ferencz ur gyógyszer-tárában, — **Mohácson:** Kögl A. ur sorszámszédésében, — **Kolozsvárt:** Wolff gyógyszerész, — **Miskolcz:** Spuller A. — **Szegeden:** Fischer és Schopper uraknál. 376 (2-3)

Köszvény-, csúz- s más hasonnemű betegségek ellen!!
 A beállott gyors mérsékváltozás alkalmával ezelszerűnek tartjuk, — az egyedül **Sigmund József** urnál Pest, városház-utca, a „zöld-koszorúhoz” címzett kereskedésben létező (tűfenyű) **erdei gyapot** gyártmányaink raktárára utolag figyelmeztetnem. Gyártmányainkból különösen a következő felette előnyös és hasznos czikkek, — **mellények, nadrágok, harisnyák, betét-talpak, mell-, test-, térd- s kar melegítőinket,** vatta stb. azon megjegyzéssel ajánlani, — hogy fentebb érintett jeles czikkek a t. vevőket tökéletesen ki fogják elégíteni, s értük adott pénzüket megbánni nem fogják.
 Bátorodunk ezuttal azt is felemlíteni, hogy az előbb említett raktárban (tűfenyű) **erdei gyapot-olaj** valamint **spiritus** is — készletben található, mely a bántalmazott testrészek bedörzsolésére a legkitünőbbnek bizonyult be; s mely raktárunkban, számtalan fenékű **teknélyes orvosi egyéniségek s avatlanok** hiteles bizonyítványai által támogatattik, s melyek bárki által mindenkor megtekinthetők.
A Lairitz-féle erdei gyapotárúk-gyára
 Remdában Thüringen-ben.
 374 (2-3)